

ΚΡΕΤΤΟ
ΦΩΤΟΣ
ΤΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α'. Έν Χανίοις τῆ 1 Δεκεμβρίου 1904 ΑΡΙΘ. 5

Διευθυντής καὶ ἐκδότης

Ι. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

Διὰ τὸ 'Εσωτερικὸν δρ. χρ. 4'
» » 'Εξωτερικὸν » » 6'

Ἵπεύθυνος

ΣΤ. ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Βιογραφία τοῦ ἀρχηγοῦ Ματθαίου Μυλωνογιαννάκη.— 2. Περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰς καλὰς τέχνας κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας (συνέχεια).— 3. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ξένων λέξεων ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσσῃ (συνέχεια).— 4. Περιπλάνησις εἰς παναρχαίους χρόνους (συνέχεια).— 5. Τί ἐστὶν ὁ Οὐρανός (συνέχεια).— 6. Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Χημείου Χανίων.— 7. Ἐλπίδες καὶ ἔννερα (ποίημα) Ὁ Καρανοσκαφιδιώτης Ποιητῆς (ποίημα) ὁ Σαπουνοπόλης ἥρωε.— 8. Ὁ Χριστόφορος Κολομβάϊν (διήγημα) Τὸ μνήμα τῆς Μπόγενας (διήγημα) Ἡ Ὀρφανὴ (διήγημα).— 9. Ἀποφθέγματα.— 10 Ποικίλα ἢ Βασιλεύουσα οἰκογένεια τῆς Ρωσσίας.— 11 Αἱ κληρονομικαὶ ὀργανικαὶ ἀσθένειαι.— 12. Ἡ στατιστικὴ τῶν σιδηροδρόμων τοῦ κόσμου.— 13. Παλαιαὶ γυνῶμαι.— 14. Συμβουλαὶ οἰκιακαί.— 15. Μαγειρικὴ.— 16. Ζαχαροπλαστικὴ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Κανεδάρω (Καστέλλι) Πάροδος Γ'.

Πᾶσα αἴτησις δέον νὰ ἀπευθύνηται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ "ΦΩΤΟΣ", ἐν τῷ ὡς ἀνωτέρω Γραφείῳ.

Ρεκλάμαι καὶ εἰδοποιήσεις δημοσιεύονται κατ' ἀποκοπὴν ἐν τῇ ἔσω στήλῃ τοῦ ἐξωφύλλου

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ἡ ἘΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ,,
1904

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΥΛΟΝΟΓΙΑΝΑΚΗΣ
Ἄρχηγός

Ὁ Ματθαῖος Μυλωνογιαννάκης, οὗτινος τὴν εἰ-
κόνα προτάσσομεν, ἐγεννήθη ἐν Κεφελῶν τοῦ Ἀ-
πακορώνου ὑπὸ γονέων εὐσεβῶν, ἀγῶν τὰ ἦθη
καὶ τὸ αἶσθημα, ὡς ἦσαν οἱ τῶν ὄρεινῶν μερῶν
τῆς Νήσου κάτοικοι. Ἡ γέννησίς του συμπίπτει
ὀλίγον μετὰ τὴν παλιγγενεσίαν καὶ τὴν ἀνάστα-
σιν τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους, διότι τάσσεται περὶ τοῦ
1831 ἢ 32, ὅποτε ἡ Εὐρώπη διευκρινίζουσα τὰ με-
ταξὺ τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ ἐπι-
12ετίαν ὄλην παλαιόντος κατὰ δύο μεγάλων κο-

λοσπῶν τῆς Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου Ἑλλ. Ἔθνους,
ἀνίδρυε τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον, καὶ ἔτασσε ὡς
ποῦτον Βασιλέα αὐτοῦ τὸν ἀείμνηστον Ὁθῶνα.
Ὁ νεογέννητος Μιχθαῖος ἠῤῥιζανε καὶ ἐκραταιοῦτο
πληρούμενος δυνάμει, καὶ ἰσχύος ὑπὸ τὸν ἀμόλυ-
τον καὶ ἐλεύθερον ἀέρα τῆς ὄρεινῆς κώμης τοῦ
χωριόυ του, καὶ ὡς εἰς τῶν ἀγροτῶν νέων τῶν
χρόνων ἐκείνων διεθερμίνετο τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς
μᾶλλον πατριωτικῆς ζέσεως, ἣν ἠρύετο ἐκ τῆς διη-
γήσεως καὶ περὶ τῶν γερόντων τῆς ἐποχῆς

του. Ὡς ἓνας λαός, εὐ-τω καὶ ἐν ἄτομον θεωρεῖ ὡς ἐνδοξοτέραν καὶ ἐπισημοτέραν ἡμέραν τοῦ βίου ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ σύλληψις τῆς εὐγενεστέρας ἰδέας τοῦ «ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης» ἐτάραξεν καὶ συνεκλόνησε τὴν καρδίαν του. Καὶ συνεχλονίσθη καὶ συνεταράχθη ἡ καρδία τοῦ περὶ οὗ πρόκειται νέου ἠνδρωμένου ἤδη ἐπὶ τοῖς ἀλλεπαλήλλοις ἀκούσμασι τῶν δεινῶν, ἃ ὑφίσταντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ πολλοὶ τῶν ὁμοδόξων συμπατριωτῶν του, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἀτέγκτου ἐκείνης καὶ μισητῆς τυραννίας, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ὑπὸ τῶν ἐπεχόντων τότε ἐν Κρήτῃ θέσιν Γιαντισάρων Ἀλβανῶν καὶ Κοτζαμπάσιδων, εἴτινες ἐν αὐθαίρεσι καὶ ἀνερχῆ τῶν ὑπερτάτων τῆς τυραννίας λειτουργῶν διέπραττον ἐν τῇ ζοφερᾷ καὶ σκοτεινῇ ἐκείνῃ ἐποχῇ παλλὰ ἀτιμίας ἔργα.

Τούτου ἕνεκεν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Καπετὰν Μαθιὸς ὡς ἐπεκαλεῖτο μετὰ ταῦτα, κατέστη ὄκνηρός πρὸς τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας, εἰς ἃς οἱ συνηλικιώται τοῦ χωργιοῦ κατεγίνοντο, ἡγάπα δὲ νὰ ἐνδιατριβῇ ὅπου ὑπῆρχε κέντρον δράσεως καὶ ἐνεργείας, ὅπου ὑπῆρχε συνωμοσία καὶ ἀλληλεγγύησις πρὸς καταπολέμησιν τῆς τυραννίας.

Ὅτε ἡ Ρωσσία παρεσκευάζετο εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας κατὰ τὸ 1853 ὁ καπετὰν Μαθιὸς νέος ὄργων καὶ πλήρης ἰσχύος διαθερμαινόμενος ὑπὸ τοῦ πόθου τῆς καταπολεμήσεως τῶν τυραννῶν τῆς πατρίδος του, ἀπῆλθε τῆς Κρήτης, ὅπως ἐνωθῆ μετὰ τῶν ἀνταρτικῶν Ἑλλ. σωματίων, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν τὸν εὐσταλῆ Κρητὰ καὶ τοῦ συντρόφου του εἰ ἐν Ἀθήναις συμπολεμισταὶ του, μεθ' οὗ εἰσέβαλον εἰς τὸ Τουρκικὸν πολεμῆσαντες ἐν Καλαμπάκῃ. Ἡ Ἑλλάς ὡς σύμμαχος τῆς Ρωσσίας ὑποβοήθησε τὴν σύνταξιν καὶ ὑποστήριξε τὴν εἰσβολὴν, ἀλλ' ἡ Εὐρώπη ἀνέκοψε διὰ τῆς κατοχῆς τοῦ Πειραιῶς πᾶσαν τῆς Ἑλλάδος συμμετοχὴν καὶ ἐπομένως καὶ πᾶσαν δράσιν τῶν ἀνταρτικῶν ἐν Τουρκίᾳ σωματίων.

Ἀμνηστευθεὶς κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς Κρήτην μετὰ τῶν ἄλλων ἐθελοντῶν Κρητῶν. Μετὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν ἦμος ἐκεῖνόν πόλεμον τὰ πράγματα ἐν Κρήτῃ ἐδεινώθησαν. Καὶ οὐ μόνον ἐδεινώθησαν, ἀλλὰ ἐξετραχύνθησαν. Παρὰ τὰς φρικαλέας ἀμαρτίας τῶν Ἀρχῶν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μουνδύραι ἐπέτρεπον εἰς τὰς Ἀλβανικὰς ὁδοὺς αἴτινες ἐχρησίμευον ὡς ὄργανα ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, νὰ διαπράττωσι πᾶν εἶδος ἀτιμίας. Τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξεδίκουντο οἱ Κρητῆς καὶ εὐρίσκειον τὸν Καπετὰν Μαθιὸν ἐκδικούμενον μετὰ τῶν συγχωριῶν του Καραμπίνη καὶ Περούλη, καὶ συνωμοτοῦντα κατὰ τῶν ἐνόχων Ἀλβανῶν ἐν Λυκοτιναρᾷ. Ἐκεῖ οἱ τρεῖς συνωμοταὶ ἐφόνευσαν οὓς Ἀλβανούς διὰ λόγους τιμῆς. Τὸ ἔγκλημα ἐν τῇ φεβερᾷ ἐκείνῃ ἐποχῇ ἦτο μέγα καὶ σοβαρὸν, διότι κατελογίζετο ὁ φόνος τούρκου ὑπὸ ρωμηοῦ ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῶν προκαλεσάντων

τὸν φόνον αἰτίων.

Οἱ συνωμοταὶ κατώρθωσαν νὰ δραπετεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Καπετὰν Μαθιὸς ἐζήτησεν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπὶ ἱκανόν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Κρήτην καὶ πάλιν ἀμνηστευθεὶς, ἀνήσυχος ὁμως ἔκτοτε καὶ θυσοδομῶν ὄσῃ ἡ γενναία αὐτοῦ καρδία ἐπόθει.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Πρὸς τὰς καλὰς τέχνας κατὰ τοὺς
τρεῖς πρώτους αἰῶνας

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμ. τεύχους)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Μαρτυρίαι περὶ τοῦ διδακτικοῦ καὶ συμβολικοῦ χαρακτῆρος τῶν εἰκόνων καὶ τὰ τὸν συμβολισμὸν προκαλέσαντα αἴτια

Ὅτι δὲ αἱ ὑπὸ τῶν πρώτων Χριστιανῶν παριστώμεναι εἰκόνες εἶχον οὐ μόνον συμβολικόν, ἀλλὰ καὶ διδακτικὸν χαρακτῆρα τοῦτο τυγχάνει ἀναμφίλεκτον, ἦδη καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν διασημοτέρων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρούμενον.

Οὕτως ὁ μὲν Μέγας Βασίλειος περὶ τοῦ διδακτικοῦ τῶν εἰκόνων χαρακτῆρος μαρτυρῶν λέγει ὅτι «ἄπερ Εὐαγγέλιον λόγῳ ἐξηγεῖται, οὗτος (ὁ ζωγράφος) ἔργῳ δεικνύει» καὶ ἀλλαχοῦ αἰ ὁ λόγος τῆς ἱστορίας διὰ τῆς ἀκοῆς παρίστησι, ταῦτα γραφικῆ σιωπῶσα διὰ μιμνήσεως δεικνύσι» (Λόγος εἰς τοὺς 40 μάρτυρας). Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Νύσσης οὐ μόνον ἀποκαλεῖ τὰς εἰκόνας ἀγλωττοφόρον βιβλίον. ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ λέγει «οἶδε καὶ γραφὴ σιωπῶσα ἐν τοίχῳ λαλεῖν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖν.... εἶδον γὰρ πολλακίς ἐπὶ γραφῆς εἰκόνα τοῦ πάθους, καὶ οὐκ ἀδακρυτὴ τὴν θείαν παρῆλθον, ἐναργῶς τῆς τέχνης ὑπ' ὅψιν ἀγούσης τὴν ἱστορίαν» (Λόγος περὶ Θεότητος Υἱοῦ καὶ Πνεύματος). Ἐκ τούτου ἐαργέστατα δηλοῦται καὶ σαφέστατα ἐπιμαρτυρεῖται, ὅτι πλήρης συντακτικῆς τοῦτε διδακτικοῦ χαρακτῆρος τῆς τέχνης καὶ τῆς ἀρχαίας Χριστιανικῆς φιλολογίας ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, καθὼς τοῦτο σαφέστατα παρατηρεῖται καὶ ἐν ταῖς ἡράσεσι καὶ ταῖς παραβολαῖς τοῦ «**Ποιμένος**» τοῦ Ἐρμᾶ. (1) Οὕ-

(1) Οὗτος ἤχημασεν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος.

τως ἐν μὲν τῇ δευτέρᾳ παραβολῇ αὐτοῦ, οἱ μὲν πλούσιοι εἰκονίζονται ὡς ἄμπελος εὐκληματοῦσα, οἱ δὲ πτωχοὶ ὡς ἡ τὴν ἄμπελον ὑποβαστάζουσα πτελέα· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, καὶ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἄδικοι τοῦ παρόντος αἰῶνος παρεβάλλονται πρὸς τὰ γυμνά φύλλον δένδρα τοῦ χειμῶνος, ὧν δὲν δύναται τις νὰ διακρίνη τίνα τὰ ξηρά καὶ τίνα τὰ ζῶντα. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ παραβολῇ, οἱ μὲν δίκαιοι εἰκονίζονται ὡς θάλλοντα δένδρα, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ ὡς ξηρά. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ὁράσει ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εἰκονίζεται ὡς πύργος ὑπὸ ἑξ ὀφτεινῶν ἀγγέλων ἐκ ποικίλων λίθων οἰκοδομούμενος, ὑπὸ ἑπτὰ δὲ παρθένων κυκλοτερώς βασταζόμενος.

Ἐρευνῶντες δὲ τὸ αἴτιον τὸ προκαλέσαν τὴν συμβολικὴν σημασίαν ἐν τῇ χρήσει τῆς τέχνης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εὐρίσκομεν, ὅτι τοῦτο πρωτίστως ὀφείλεται εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «μὴ δώτε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ἡμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων» (Ματθ. ζ'. 6), συνεπειᾶ τῶν ὁποίων μεγίστη ἐτηρεῖτο μυστικότης ἀπέναντι τῶν Ἑθνικῶν, καθὼς περὶ τούτου μαρτυρεῖ αὐτὴ ἡ πρὸς Διόγνητον ἐπιστολή καὶ αἱ Ἀποστολικαὶ διατάξεις. Οὐδόλω, δὲ δυσχερὲς ἀλλὰ καὶ φυσικώτατον ἦτο τὰ ἔργα τῆς πρώτης Χριστιανικῆς τέχνης· νὰ ἔχουσι συμβολικὸν χαρακτῆρα, καὶ μάλιστα, καθ' ἃς ἡμέρας ἐπεκοῦαται ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἡ *disciplina arcana*.

Αἱ συμβολικαὶ παραστάσεις

Πᾶσαι δὲ αὗται αἱ συμβολικαὶ καὶ διδακτικαὶ παραστάσεις ἀπαντῶσι σήμερον ἐπὶ τοιχογραφιῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις. Πλὴν ὅμως τῶν τοιχογραφιῶν τούτων, οὐκ ὀλίγαι εὕρηται καὶ ἐπὶ σαρκοφάγων, ἐν αἷς ἀπεθησαυρίζοντο τὰ τίμια τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως λείψανα καὶ αἵτινες ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον ἐχρησίμειον ὡς βωμοὶ ἐφ' ὧν ἐτελεῖτο ἡ θεία εὐχαριστία.

Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων συμβολικῶν καὶ διδακτικῶν παραστάσεων τῶν ἀπαντῶσων ἐν τε τῇ ἰδιωτικῇ χρήσει τῶν πρώτων χριστιανικῶν καὶ ἐν ταῖς κατακόμβαις συχνὴ χρῆσις γίνεται τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ μονογράμματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὁ σταυρὸς ἐπὶ τῶν διωγμῶν παρακεκαλυμμένος μόνον ἀπαντᾷ ἐν τῇ τέχνῃ. Τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος τοῦ

Χριστοῦ **Χ** καὶ **Ρ** ἀποτελοῦσι πρῶτον τὸ σύμπλεγμα

Ρ ὅπερ ἐν τῇ πρὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντινίου ἐποχῇ εἶναι κυρίως τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ

ὅθεν προῆλθεν καὶ ἡ φράσις *in* **Χ** = ἐν Χριστῷ. Ὅτε δὲ διὰ τοῦ Μεγ. Κωνσταντινίου ὁ Χριστιανισμὸς ἐκηρύχθη *religio licita* (θρησκεία ἐ-

πιτροπομένη) καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 331 ἡ χρῆσις τοῦ μονογράμματος καθίσταται πυκνοτέρα. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἀπαντᾷ τοῦτο (συνειμμένον τῷ

σταυρῷ) **✠** ἐξ οὗ προέκυψεν εἶτα ὁ **CRUX**

monogrammatica **†** καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφαιρεθέντος μετ' ὀλίγον τοῦ **P** προῆλθεν εἰς φῶς

ὁ κατ' ἐξοχὴν τύπος τοῦ τιμίου Σταυροῦ **†**

Εἰς τὴν ἀπαρακάλυπτον δὲ ταύτην παράστασιν τοῦ Σταυροῦ συνετέλεσε κατὰ τὴν γνώμην τοῦ **Rossi** ἡ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἑλένης ἀνακάλυψις τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντινίου ἀπαγόρευσις τῆς σταυρώσεως, καθὼς καὶ ἡ κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἐν Νικαίᾳ νίκη τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὁ δὲ τύπος τοῦ Σταυροῦ ὁ καλλού-

μενος **crux patibulata** **T** καθὼς καὶ ὁ

καλούμενος **crux ansata** **†** εἶναι σπανι-
ώτατοι καὶ ὀλίγον μεταγενέστεροι ἀναγόμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος.

Πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ συμβολικαὶ παραστάσεις τῆς ἀρχαίας Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ γενικῶς εἰπεῖν εἰκόνας διαφέρουσαι μὲν τοῦ εἰκονιζομένου, ἀλλ' ἔχουσαι πρὸς αὐτὸ φυσικὴν τινα ἢ κατὰ συνθήκην ὀρισθεῖσαν θέσιν. Τοιαῦται π. χ. εἰσὶν αἱ συμβολικαὶ παραστάσεις τοῦ **Καλοῦ Ποιμένου**, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχαιοτάτην εἰκόνα ὑφ' ἣν παρεστάθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἰς ἣν ἐξεϊκόνισιν ἀφορμὴν παρέσχεν ἡ περὶ τοῦ ἀπολοσθέντος προβάτου παραβολὴ (Λουκ. ιβ'. 4-7) τοῦ καλοῦ ποιμένου, φέροντος ἐπ' ὤμων τὸ πεπλανημένον πρόβατον. Ἡ σπουδαιότης δὲ τῆς σημασίας καὶ ἡ παραμυθία ἣν ἐνέβαλλεν εἰς τὰς ψυχὰς κατέστησαν τὸ σύμβολον τοῦτο ἐνωρίτατα προσφιλέστατον τοῖς ἀρχαίοις Χριστιανοῖς.

Μεταξὺ τῶν συμβολικῶν παραστάσεων κατατάσσεται καὶ ὁ ἔχθυς οὐτινος ἡ ἀρχαιοτάτη ἐξεϊκόνισις περιεσώθη ἐν τῇ κατακόμβῃ τῆς Δημιτίλλης ἐν Ρώμῃ, ἀναγομένη εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Κατὰ τὸν Καισαρείας δὲ Εὐσέβιον τὰ πέντε γράμματα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ Ἑλληνικὸν αὐτοῦ ὄνομα εἶναι δηλωτικὰ τῶν λέξεων **Ἰησοῦς, Χριστός, Θεοῦ, Υἱός, Σωτήρ.**

Ἡ ἄγκυρα ἐμφαίνουσα τὴν ἐλπίδα. (Ἑβραϊστ'. 18-19)

Ἡ ναῦς κλυδωνιζομένη σύμβολον τῆς ἐν τῷ κόσμῳ κλυδωνιζομένης Ἐκκλησίας ἀλλὰ κατισχύουσης καὶ νικώσης τῇ συνδρομῇ τοῦ Κυρίου. Πρὸς τούτοις ἡ ναῦς ἦτο σύμβολον τοῦ ἐν ἀγῶσι καὶ ταρχαῖς διανουμένου ἀνθρωπίνου βίου.

Ἡ ἄμπελος συμβολικῶς παριστῶσα τὴν ἀγίαν εὐχαριστίαν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸ Εὐαγγελικὸν «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή.....» (Ἰωάν. 15, 1).

Ἡ λύρα συμβολίζουσα τὴν προσευχὴν.

Ἡ περιστέρη σύμβολον τῆς ἀθωότητος (Ματθ. ι'. 16).

Ὁ ἄμνος ἐκφράζων τὸν Χριστὸν (Ἰωάν. α'. 23 καὶ Ἀποκαλ. ε'. 6).

Ὁ Φοῦνιξ (πτηνὸν) ἐμφαίει τὴν ἀνάστασιν καὶ φοῦνιξ (δένδρον) πρὸς δῆλωσιν τῆς νίκης τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου, εἰς ἣν ἐξεικόνισιν ἔδωκεν πιθανῶς ἀφορμὴν τὸ ψαλμικὸν «δικαίος ὡς φοῦνιξ ἀνθήσει καὶ ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάδι πληθυνθήσεται».

Ὁ ἄετός ὡς σύμβολον τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ γενομένης ἀνακαιμίσεως καὶ τοῦ κατὰ τοῦ διαβόλου ἀγῶνος, ἐπὶ τῇ βίβει τοῦ ψαλμικοῦ «ἀνακαινισθήσεται ὡς ἄετοῦ ἡ νεότης σου». (Ψαλ. 102)

Ὁ ἀλέκτωρ ὡς σύμβολον τῆς ἐγρηγόρσεως τοῦ πνεύματος, διὰ τε τὴν κρατοῦσαν περὶ αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ τὴν σχετικὴν περὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου Εὐαγγελικὴν διήγησιν (Μαρκ. ιδ'. 30)

Ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, συμβολίζουσα τὴν οἰψῶσαν τὸν Θεὸν Χριστιανικὴν ψυχὴν (ψαλ. 41, 2) καὶ (Ματθ. ε'. 6).

Ὁ βοῦς ὡς σύμβολον ἐπιτελέσεως ἀγαθῶν ἔργων καὶ τῆς ἀκαμάτου ἐξασκήσεως τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος.

Ὁ ὄνος ἐμφαίειν κατὰ τοὺς Πιτέρας τοῦ Ἐθικοῦ; (Ἡταίου 1, 2)

Ἡ ἔλαϊα ὡς εἰκὼν τοῦ δικαίου (Σοφ. Σειρ. 50, 10).

Τὸ κρένον ὡς σύμβολον τῆς πρῶτης ἀγνότητος (Ἄσμα ἁμαρτιῶν 2, 2 καὶ 16).

Ταῦτα περίπου τὰ μνημονευθέντα Χριστιανικὰ σύμβολα θεωροῦνται ὡς αἱ ἀρχαιότεραι συμβολικαὶ εἰκονογραφικαὶ παραστάσεις, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΓΑΘ. ΝΙΝΟΛΑΚΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΕΝ Τῇ ΝΕΩΤΕΡᾳ ΗΜΩΝ ΓΛΩΣΣῃ

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐγένετο δῆλον ὅτι τὸ ζήτημα περὶ τῆς ὑφ' ἡμῶν χρήσεως τῶν ξένων λέξεων χερίζει πολλοῦ καὶ πρὸς τούτοις ἰδιαιτέρου λόγου, ἅτε οὐ μόνον σπουδαιότατον, ἀλλὰ καὶ ἰκανῶς διάφορον τοῦ παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς, ὅτι δὲ ὁ κ. Κρ. οὐδὲν περὶ τούτου ἠθέλησε νὰ εἴπῃ, περιωρίσθη δὲ ἐν κοινοτοπίαις καὶ ταύταις ἀμφισβητήσιμοις. Καὶ ὁμοῦς ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ εἰδικῶς

τοῦτο, ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ αὐτὸς οὗτος ἠναγκάσθη ἐν τέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ ὁμολογήσῃ τοὺς ἰδιαιτέρους ὄρους, ἐφ' οἷς ἔδει νὰ κριθῇ ἡ χρῆσις τῶν ξένων λέξεων παρ' ἡμῖν εἰπὼν ὅτι «αἱ νεώτεροι Ἕλληνες ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, οὐχὶ δὲ ὅπως οἱ Ῥωμαϊκοί, οἱ Γερμανικοί καὶ ἐν μέρει οἱ Σλαυικοὶ λαοὶ ἐκ τοῦ λατινικοῦ» καὶ ὅτι «αἱ αὐτὸ πρὸς ἀπόδοσιν ξένων τινῶν λέξεων ἀνάγκη νὰ ζητηθῶσιν ἰσοδύναμοι ἐκ τοῦ ἀρχαίου λεξικοῦ, ἢ νὰ πλασθῶσι νέαι, οἷοι πολλὰ γένη λατινικῶν λέξεων, εἰον αἱ περατούμεναι εἰς —atio, —ilis, —abilis, κτλ. αἵτινες εἰσῆλθον εἰς πάσας τὰς γλώσσας τῆς Ἑσπερίας, δὲν συμβιβάζονται οὐδαμῶς πρὸς τὸν ὀργανισμόν τῆς Ἑλληνικῆς...» καὶ «εἶναι ἄλλο ζήτημα, ἂν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ παρόντι ὀφείλωσι νὰ σημαίνωσι νέας ἐννοίας διὰ ξένων λέξεων, ἢ διὰ νέων ἐξ ἐγγωρίου ὕλικου ὀμιογενεῶν. Ἐνταῦθα ὀφείλει νὰ ἐπιτραπῇ ἐλευθερία τις...»

Ἀλλὰ τοῦτο λέγων δὲν παρατηρεῖ ὅτι αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀμεσος ἐξάρτησις ἡμῶν ἄγει ἡμᾶς ἐπὶ πράγματα καθ' ὅλοκληρίαν διάφορα τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Εὐρώπης, καθὼς οὐδ' ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὀνύεται, νὰ εἶναι ἡμῖν ἀσπαστός ὁ τῶν ὡς —atio λατ. ὀνομάτων τύπος εἰς —αντζια, ὅπως οἱ Σλαῦοι μετέβαλον αὐτὸν, **κομπενσάντζια**, καὶ ὅν εἰς μίμησιν φαίνεται συνιστῶν ἡμῖν. (Ὁ κ. Κρ. φαίνεται ἀγνοῶν ὅτι ἐλέγη ὑφ' ἡμῶν ἡ **ρελατισόνε**, τὸ **κολλαταῖο**, τὸ **μπουτάσο** κτλ. πρ.β. καὶ τὸ **καπρίτσιο**). Ὁμοίως δὲν παρατηρεῖ ὅτι αὐτὸ τοῦτο ὅπερ καλὸν καὶ ἐπιτετραμμένον ἀποφαίνεται σήμερον, αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἐλευθερία, ἣν εὐαρεστεῖται νὰ χρηρήσῃ ἡμῖν, ἐφηρμόσθη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ αἰοῦ Καραῆ, ἥτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ καθαρισμοῦ τῆς γλώσσης, ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσαγομῆ ὡν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν ἐννοιῶν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἐγένετο ἀνάγκη, ἵνα ἐξυρεθῶσι καὶ Ἑλληνικαὶ ὀνομασίαι αὐτῶν. Οὐδεὶς δὲ βλέπει διατὴν ἄδεια αὐτῆ, ἣ δίδεται ἡμῖν διὰ τὸ μέλλον, ὑπῆρξεν ἀνάρμοστος διὰ τὸ παρελθόν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι τὴν ἄδειαν ταύτην ἔδωκε μὲν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἔσπευσε δὲ νὰ ἀφαιρήσῃ διὰ τῆς ἐτέρας προσθεῖς τὰς δύο ἀνωτέρω σελ. ἐξελεγχθείσας ἀρχὰς περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐφευρόντος ἢ ἀνακαλύψαντος καὶ περὶ τοῦ ὁμοιόμορφου ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ὀνοματολογίου. (Ὁμοιόμορφον καθόλου ὀνοματολόγιον ἐφηρμόζεται ὁπωσδήποτε ἐν τῇ χημείᾳ· ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἀκριβῶς τοῦτου ἕνεκα αἱ περὶ αὐτῆς γνώσεις παρ' ἡμῖν εἶναι ἐτι σφόδρα περιωρισμέναι;)

Τὸ ζήτημα τῆς χρήσεως τῶν ξένων λέξεων ἐθεωρήθη παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν παλαιῶν χρόνων σπουδαιότατον πάντοτε παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸ **καθαρεύειν τὴν διλέκτον** ἐνομίσθη ἀρετὴ, ποσὸν δὲ ἀναγκαῖος ἐξελήφθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18^{ου} καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ὁ καθαρισμὸς οὗτος (ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ οἱ τῆς Ἑσπερίας

λόγιοι ἐκακολόγουν ἡμᾶς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν (graecobarbara) διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν ξένων λέξεων ὅσαι διὰ τὰς ἐθνικὰς ἀτυχίας, εἶχον κατὰ κείρους εἰσελάσει εἰς πολλὰς διαλέκτους καὶ ἰδιώματα, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν), τούτου μαρτύριον ἔν ἀντὶ πολλῶν ἀναγράφω τόδε: Γράφων ὁ ἀοίδιμος Κοραΐς πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου κατὰ τὸ 1803 ἔλεγεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὰ ἐξῆς: «τῆς γλώσσης τὸν βραβρισμὸν ἐγὼ τὸν ὁμοιόζω μὲ τὴν πυρκαϊὴν τῆς Τρωάδος. ἡ πρόοδός του εἶναι πολλὰ μεγαλητέρα, παρ' ὧτε νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴ σωτηρίαν τῶν ὄλων, ἱκανὸν εἶναι νὰ σώσωμεν τὸν γηραλέον Ἀγχίστην καὶ τοὺς πατρίους θεοὺς, κηθῶς ἔκαμεν ὁ Δίνειος ἡ σωτηρία τῶν οἰκειοτάτων εἶναι νὰ ἀποσκορκίσωμεν καὶ ἀπὸ τὴν γλῶσσαν ὅλας τὰς ξενικὰς λέξεις καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι πολλὰ δύσκολον, ἐάν μόνον ὁ καθαρὸς ἦναι εἰς ἄκρον εἰδήμων τῆς παλαιᾶς γλώσσης». Ἦτο δὲ τοῦτο οὕτω φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλολογίας καὶ καθόλου τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν, ὧτε καὶ ἂν πάντες εἰ ἄλλοι λχοὶ ἠνέκχοντο καὶ μάλιστα προετίμων τὰς ξένας λέξεις, ἡμεῖς ἔχοντες ὅλας ἀλλοίον αὐτῶν παρελθόν ὠρείλομεν νὰ μὴ ἀκολουθήσωμεν αὐτοῖς, ἀλλὰ νὰ χωρήσωμεν ἀπκρηγκλίτως ἐν τῇ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἡμῶν προδιαγεγραμμένη ὁδῷ.

Ὅτι δὲ ἡ πορεία ἡμῶν αὕτη δὲν εἶναι ἐπιστημονικῶς πλημμελής, ἀποδείκνυται, πρῶτον μὲν διὰ τούτου ὅτι ξέναι λέξεις ἐνιαχοῦ εὐχρηστοὶ ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν καὶ οὕτω τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀπέβη μᾶλλον ὁμόγλωσσον ἢ πρότερον· οὕτω λ. γ. μαρτυρεῖ ὁ Πην. Σκουζῆς ἐν αὐτοβιογραφίᾳ γραφείῃ μὲν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος, ἐκδόθειση δὲ ὑπὸ Φιλαδελφείως, ὅτι «πρῶτον ὅπου ἀντάμωσα εἰς Χίον ἀνθρώπους Χιώτας, μόλις ἐκαταλάμβαναν τὸ ἡμισυ ἀπὸ ὅσα ἔλεγαν».

Ἀκολουθεῖ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΩΝ

ΤΙ ΕΙΝΕ Ο ΟΥΡΑΝΟΣ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Υ Π Ο

ΝΙΚ. ΠΑΛΙΕΡΑΚΗ

Γυμνασιάρχου

II

Ἡ ἀστρονομία εἶνε ἡ πρώτη τῶν ἐπιστημῶν. Ἡ πρώτη ἔνεκα τῆς σημασίας τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ἥτις ἔπρεπε νὰ ᾖ ἡ βῆσις πάσης ἐπιστή-

μης καὶ πάσης φιλοσοφίας, ἡ πρώτη ἔνεκα τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ἀξίας τοῦ θέματος αὐτῆς, ὅπερ περιλαμβάνει τὸ Σύμπαν. Ἡ πρώτη ἔνεκα τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος, διότι ἡ ἀρχὴ αὐτῆς συγγέεται μετὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἱστορίας, μετὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος

Πρὶν μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εὗρωσι τὴν γραφὴν καὶ ποιήσωσι τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας παρετήρουν ἤδη τὸν οὐρανὸν, ἐζήτουν νὰ καταλάβωσι τὰ αἷτια τῶν συμβαινόντων, τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους, τῶν μεταβολῶν τῆς γήινης φύσεως, ἔθετον τὰς βῆσεις στοιχειώδους μέτρου τοῦ χρόνου, ἡμερολογίου πρωτογενοῦς, ἐτεχνάζοντο νὰ ὀρίσωσι διὰ τῆς ἐπανόου τῶν οὐρανίων φαινομένων τὰς χρονολογίας τῶν ἔργων, τῶν ἐσρτῶν, τῶν κυριωτάτων πράξεων τοῦ βίου, παρηκολούθουν τὴν φορὰν τοῦ Ἥλιου, τῆς Σελήνης, τῶν ἀστέρων, ἅτινα ἀνακρίστων αὐτοῖς ὀρατὰς διαβεβαιώθει τοῦ ἀοράτου αἰτίου, ὅπερ κινεῖ τὸν κόσμον, ἐσημείουν τοὺς λαμπροὺς πλανήτας, εἴτινες μεταβάλλουσιν θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀπλανῶν· ἐχαίρειζον ἐν ταῖς κινήσεσι καὶ ἐν ταῖς συμπτώσεσιν αὐτῶν μετὰ τῶν γήινων φαινομένων, τὰς μυστηριώδεις πράξεις οὐρανίων ἀρχόντων, δευτερευουσῶν θεοτήτων, πραγματοποιουσῶν τοὺς νόμους τῆς Μοίρας· ἔθετον ἀσυνειδήτως τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς πασῶν τῶν θρησκειῶν· ἤρχοντο τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης συγχρόνως· ἐζήτουν διακριτικὰ σημεῖα μεταξὺ τῶν ἀστέρων, ἵνα ὀδηγῶνται ἐν τῇ ναυτιλίᾳ καὶ ἐν τῇ μεταναστάσει διὰ μέσου τῶν ἐρήμων· ἐχάραττον τέλος τοὺς πρώτους οὐρανίους χάρτας· ἐσχημάτιζον τοὺς ἀστερισμοὺς καὶ ἐνεγράφον ἐκεῖ, ὡς ἐπὶ ἀφθάρτων πινακίων τὰς πράξεις, ἃς ἤθελον νὰ χαράξωσιν ἐν τῇ μνήμῃ καὶ νὰ διαφυλάξωσιν εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας.

Ἐπὶ τοῦ ὠραίου Οὐρανοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐγενήθη ἡ ὑψίστη αὕτη ἐπιστήμη καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη εἰς Κίναν, Χαλδαίαν, Φοινίκην, Αἴγυπτον, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου διαδοχικῶς κατακτηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Πρῶτοι ἀστρονόμοι ἦσαν οἱ ποιμένες τῶν Ἰμαλαίων βόσκοντες τὰ ποιμνία αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων πεδιάδων τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἐστεμμέων ὑπὸ θαυμασίου Οὐρανοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τῶν καθαρῶν ἐκείνων καὶ σιωπηλῶν νυκτῶν, καθ' ἃς ἡ ψυχὴ τοῦ τε ποιμένος καὶ τοῦ φιλοσόφου αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἐξισταμένην ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ. Τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων ἡ μονότονος καὶ μεγαλοπρεπῆς αὐτῶν πορεία, ἡ μεγαλοπρεπῆς λάμψις τῶν λαμπροτέρων, ἡ τερπνὴ λευκότης τοῦ Γαλαξίου, ὁ διάττων ἀστὴρ ὅστις φαίνεται ἀποσπώμενος τῶν οὐρανῶν, ἡ βηθεΐα σιγῆ τῆς συνειλεγμένης φύσεως, εἶτα ἡ ὠχρῶσα ἀνατολή, ἡ προαναγγελλομένη ἠώς, ἡ Ἀφροδίτη (ὁ ἀστὴρ τοῦ βροσκῦ), ἥτις μένει τελευταία καὶ ἡ μεγαλοπρεπῆς συμφωνία τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἥλιου, ὅστις λάμπει ἐν τῇ δόξῃ καὶ τῇ λαμπρότητι αὐτοῦ, πάντα τὰ θεῆματα ταῦτα ἐσχημάτιζον ἀλληλου-

χίας εικόνων, διαδοχῶν σκηνῶν ἀξίω, νὰ περικυλώσωσι τὸ λίκνον τῆς ὠραιότητος καὶ εὐρυτάτης τῶν ἐπιστημῶν.

Ἀδύνατον νὰ ὀρίσῃ τις, ἔστω καὶ ὡς ἔγγιστα, τὴν ἐποχὴν τῶν τίτλων τῆς εὐγενείας τῆς Ἀστρονομίας· ἡ ἀρχαιότης αὐτῶν θὰ ἤριθμεῖτο κατὰ χιλιάδας ἔτη καὶ θὰ εἶχέ τις σχεδὸν τοιοῦτους λόγους νὰ ἀπονεύμῃ 15 ἢ 20 χιλιάδας ἔτη εἰς τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ὧν μένουσιν ἔχνη ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τῶν Βέδας τῶν Ἰνδιῶν, ἐπὶ τῶν πλίνθων τῆς Χαλδαίας, ἐπὶ τῶν λιθίνων μνημείων τῆς Αἰγύπτου, ἢ νὰ ἀπονεύμῃ αὐταῖς μόνον 5 ἢ 10 χιλιάδας ἔτη. Τὸ πάλαι εἰ ἄνθρωποι δὲν ἔγραφον, καὶ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα μετεδίδοντο μόνον διὰ παραδόσεως, συνήθως ὑπὸ τὴν μορφήν δημοτικῶν ἀσμάτων ἀναλόγων ταῖς ραφωδαῖαις ἐκείναις, αἵτινες διετηρήθησαν ἡμῖν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ Ὀμήρου. Ἐν τῶν ἀρχαιοτάτων λειψάνων τῆς πρωτογενεοῦς Ἀστρονομίας, ὅπερ ἀπομένει ἡμῖν σήμερον ἀκέραιον, εἶνε ἡ ὀνομασία τῶν 7 ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν 7 κυρίων ἀστέρων τῶν ἀρχαίων, εἰτινες ἦσαν Ἡλιος, ἡ Σελήνη, ὁ Ἄρης, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ζεὺς, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Κρόνος, καθιέρωσις, ἣτις ἦτο ἤδη ἐν χρήσει πρὸ 4 ἢ 5 χιλιάδων ἔτων ἐν Βαβυλωνί, διότι αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ γενομέναι ἐν Νινευὶ ἐν ταῖς ἐρεπίταις τοῦ μεγάρου τοῦ Σαρδαναπαλάου ἔφερον εἰς φῶς πινακίδας γεγραμμένας ἐν ἀκκαδικῇ γλώσσῃ (προγενεστέρᾳ τῆς τῶν Βαβυλωνίων) διατηρούσας τὰς ὀνομασίας ταύτας, ὡς καὶ τινὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, γενομένας ἀπὸ τῆς μεμαχρυσμένης ταύτης ἐποχῆς. Ἰπῆρχον λοιπὸν τότε δημόσια ἐθνικὰ ἀπτεροσκοσκοπεῖα, μαθήματα ἀστρονομίας, ὅλως ὅμοια τῆς σήμερον.

Τὸ αὐτὸ συνέβαιεν ἐν Κίνα κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΡΗΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΙΣ ΕΙΣ ΠΑΝΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ (1289 π. Χ.)

- 1.,— Ἐισαγωγὴ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μίνως.— 2. Ἐτυμολογία τῆς λέξεως Λαβύρινθος.— 3. Τὶ ἐκαλεῖτο Λαβύρινθος.— 4. Ἀπιρίθμισις, κατασκευὴ καὶ προορισμὸς τῶν γνωστῶν Λαβυρίθων.— 5. Σύγκρισις τοῦ Γορτυνιακοῦ ὀρύγματος πρὸς τὸν Αἰ υπτιακὸν Λαβύρινθον.— 6. Ἀναζήτησις οἰκοδομητοῦ Λαβυρίθου.— 7. Ἡ πρώτη κοπὴ νομισμάτων.— 8.

- Μελέτη 217 τύπων νομισμάτων τῆς Κνωσοῦ.— 9. Συμπέρασμα περὶ τοῦ ἐπὶ Μίνως Λαβυρίθου.— 10. Δαίδαλος.— 11. Τερατολογία.— 12. Μίνως.— 13. Δολοφονία τοῦ Μίνως ἐν Σικελίᾳ.— 14. Ἀποικίαι Κρητῶν εἰς Ἰταλίαν.— 15. Ἐπίλογος.

(Συνέχειν ἐκ τοῦ 4ου τεύχους)

6. — Ἀναζήτησις οἰκοδομητοῦ λαβυρίθου

Ἄλλος ἢ ὁ λεγόμενος Κρητικὸς λαβύρινθος· ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς καταζητήσεως αὐτοῦ ἐπάναγκες νὰ ἐρευνηθῶσιν ἐκ παραλλήλου καὶ τὰ αἷτια τῆς ἐξαφανίσεώς του, ἀλλάχου, εἰς τὴν ἱστορίαν.

Καὶ λέγων ἱστορίαν ἐννοῶ τὰς πηγὰς, τὰς εἰς τοὺς ἀναριθμήτους ἀρχαίους ἰδίως συγγραφὰς τῆδε κακεῖσε κατεσπαρμένας ἀφθόνας εἰδήσεις περὶ Κρήτης, ἀπαραλλάκτως καθὼς εἶναι τεθαμμένοι ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς Νήσου εἰ ἀρχαιολογικῆ θησαυροὶ τῆς περικαλλοῦς νύμφης τῆς Μεσογείου, προσδοκῶντες τὴν νεκρανάστασιν ἀπὸ τὴν δίκελαν τοῦ γεωργοῦ, ἢ τὴν σκαπάνην τοῦ ἀρχαιοδίου, ἢ τέλος καὶ ἀπὸ μίαν ἰδιοτροπίαν τῆς τύχης· καθόσον ἱστορία τῆς Κρήτης πλήρης, ἐνικαία καὶ αὐτοτελής δὲν εἶδε τὸ φῶς ἀκόμη.

Ρίψατε λοιπὸν ἐν βλέμμα ἀναδρομικῶς μέχρι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, θελετε δὲ πεισθῆ, ὅτι ὀλίγαι πόλεις τῆς ὑψηλοῦ ὑπέστησαν τιαυτὴν ἐρήμωσιν καὶ καταστρεφῆν εἶαν ἡ Κνωσσὸς καὶ ἐξαφανίσθησαν ὡς ἐκείνη. Οὕτως, ἐκτὸς τῶν προμνησθεισῶν πληροφοριῶν τοῦ Στράβωνος περὶ ταπεινώσεως αὐτῆς καὶ μεταθέσεως τῆς ἔδρας εἰς Γορτύνην, ἀπαντῶσι παρὰ τῷ αὐτῷ καὶ τὰ ἐξῆς:

«Τοὺς δὲ Κρητὰς ὀλιγωρήσαι, κακωθεισῶν τῶν πόλεων, καὶ μάλιστα τῶν Κνωσίων, τῶν πολεμικῶν». (I. 481)

Καὶ ἀλλάχου παρὰ τῷ αὐτῷ: (I. 478)

«Ὀλιγορήθη δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς Κνωσίουσιν συμβόλαια καὶ αὐτοὺς μυρίας μεταβολὰς δεξαμένους».

Αἰτιολογεῖται ὁ δὲ Στράβων, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ γράψῃ τὰ εἰκότα περὶ τῆς Κνωσοῦ αἰὰ τε πτ' ἀνθρώπινα καὶ τὰς ἐν αὐταῖς μεταβολὰς καὶ πρηνυχίας ἐκλειειμμένων τῶν συμβολαίων, τῶν ὑπαρξάντων ἡμῖν πρὸς τὴν πόλιν». (I. 477) Πιεῖται οὐχ ἦττον μείαν ἀκρεθιγῶς τοῦ τε Μινωταύρου καὶ τοῦ Δαίδαλου καὶ τοῦ λαβυρίθου εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, ὡς ἐξῆς:

«Οἱ ἀρχαῖοι περὶ αὐτοῦ (τοῦ Μίνως) πάλιν «ἄλλους εἰρήκασι λόγους ὑπεναντίους ταῦτοις, ὡς «τυραννικός τε γένετο καὶ βίαιος καὶ δασμολόγος, «τραγαδοῦντες τὰ περὶ τὸν Μινώταυρον καὶ τὸν «λαβύρινθον καὶ τὰ Θησεὶ συμβάντα καὶ Δαίδαλω».

Οὐκ ὀλίγον, φίνεται, συνέβαλον εἰς συντέλε-

σιν τῆς καταστροφῆς οἱ ἀδιάλειπτοι ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ κατ' ἐξοχὴν σεισμὸι καταστροφικαί, πρὸ πάντων ὁ τοῦ 368 π. Χ. καθ' ὃν κατεστράφησαν ἐξήκοντα ἐκ τῶν ἑκατὸν πόλεων τῆς Κρήτης, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλίνιος. Ὁρισμένως δ' ὅτε ἐν ἔτει 66 μ. Χ. κατὰ τὸ 13ον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωος υπέστη ὁλόκληρος ἡ Κρήτη ἰσχυρὰν δόνησιν σεισμοῦ ἀνετράπη ἡ Κνωσσὸς ἐκ θεμελίων (Raulin Τομ. 1 σελ. 424 καὶ ἐπιστολαὶ Savary σελ. 211.)

Ἀλλὰ τὴν ἐρήμωσιν συνεπλήρωσεν ὁ θανάσιμος καὶ βέβηλοι χεῖρες εἰς τοῦ μετέπειτα χρόνους. Ἰδοῦ δετὶ ἀναφέρεται σχετικὸν εἰς τὴν Στατιστικὴν τοῦ πληθυσμοῦ Κρήτης:» ἐκδοθεῖσαν ἐν ἔτει 1890:

«Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ μεγάλη πόλις τοῦ Ἡρακλείου μετὰ τῶν ἐκτεταμημένων καὶ γιγαντιαίων τειχῶν τῆς ἐκτίθη ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Κνωσσού» (Σελ. 77). Καὶ ἐν ὑποσημειώσει 1 τῆς αὐτῆς σελίδος:

«Καὶ σήμερον ἀκόμη ὑσάκις πρόκειται περὶ μεγάλης πινός δημοσίας οἰκοδομῆς ἐν Ἡρακλείῳ τὰ εἰρηπία τῆς Κνωσσού ἀνευλαθῶς ἀναμοχλευόμενα χρησιμεύουσιν ὡς ἀκένωτο πηγὴ οἰκοδομησίου ὕλης. Ὅτε πρὸ 2-3 ἀκόμη ἐτῶν οἰκοδομεῖτο ὁ μέγας Στρατῶν ἐν Ἡρακλείῳ κατὰ τὴν θέσιν «τρεις καμάραις» ἡ στρατιωτικὴ ἀρχὴ, παρὰ τὰς ἐντόνους διαμαρτυρίας τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Συλλόγου, ἀνέσκαψεν ὁλόκληρον ἀρχαῖον οἰκοδόμημα ἐν Κνωσσῷ καὶ μετεχειρίσθη τοῦ λίθου: τῶν καταστραφέντων τοίχων καὶ θεμελίων αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ στρατῶνος. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι, μηδενὸς ἄρμοδιου ἐπιτηροῦντος, ἡ καταστροφὴ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου συνεπήγαγε μεγάλας ἀπωλείας διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τέχνην. Μίαν μόνον ἐπιγραφὴν ἐξ αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ διασώσῃ καὶ παραλάβῃ ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Συλλόγου ὁ δραστήριος αὐτοῦ Πρόεδρος κ. Ἰωσ. Χατζιδάκης».

Καὶ τὸ ἐγκ. λεξ. Μπάρτ καὶ Χρίστ διαλαμβάνει, ὅτι «ἡ Κνωσσὸς κεῖται μίαν ὥραν ἄνωθεν αὐτοῦ σημερινοῦ Ἡρακλείου, ὅπερ ἐκτίθη κατὰ ἀμέγα μέρος ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Κνωσσού».

Ἄφινω κατὰ μέρος μεγάλην πυρκαϊάν, ἀναγομένην εἰς τὸν 12ον αἰῶνα π. Χ. (Κρητικὸς Πολιτισμὸς (α) σελ. 14), βεβαίως περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ, ἢ καταφανῆ ἔχνη διατηρεῖ τὸ ἐκχωσθὲν περίλαμπρον οἰκοδόμημα, ἢτοι τὰ ἐπὶ τῶν τοίχων ἀπηυθρακωμένα ἄκρα δοκῶν καὶ τὰ ἐν ταῖς ὀπαις τῶν βύσεων διατηρούμενα ἡμίκαυστα τεμάχια τριῶν κυπαρισσίνων κιώνων, εἰ ὅποιοι ὑπεβάσταζον στήγην καλύπτουσαν ὑπαιθρον δεξαμενὴν παρὰ τὸ διαμέρισμα τοῦ λουτροῦ κατὰ τὸν κ. Σ. Ἐκνθουδίδην, ἢ τοῦ θρόνου κατὰ τὸν κ. Evans.

Παραλείπω δὲ τὴν λεηλασίαν καὶ ἄλλας, ὧν οὐκ ἔστιν ἀπαρίθμησις, δευτερευούσας λεπτομερείας, ἵνα μὴ τὸν λόγον μηκύνω πέρα τοῦ δέοντος.

(α). Ὁ «Κρητικὸς Πολιτισμὸς» θὰ σημειῶται ἐφεξῆς διὰ τῶν γραμμάτων Κ. Π.

καταχόμενος τῆς ἐπιτρεπομένης φιλοξενίας ἐν τοῖς περιορισμένοις ὁρίσι τῶν στηλῶν μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος.

Πρὸ τοιούτου ὀλέθρου εὐδόλως ἄπορον ἂν συγκατεστράφη καὶ καταχωσθεῖς ἐξέλιπέ καὶ ὁ ἐν Κνωσσῷ λαβύρινθος.

(Ἔπεται συνέχεια)

Γ. ΙΑΚ. ΚΑΛΔ·Ι·ΣΑΚΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΕΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Καίτοι ὅσα ἐκτίθενται κατωτέρω ἢ ὅσα μέλλουσι νὰ ἐκτεθῶν εἰς προσεχῆ τοῦ «Φωτός» φύλλα δὲν ἔχουσι τὴν θέσιν τῶν ἐνταῦθα, ἐν τούτοις διὰ τὴν ἔλλειψιν εἰδικοῦ περιοδικοῦ τόσον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νήτῳ ὅσον καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ διότι πάνυ προθύμως φιλοξενοῦνται ταῦτα εἰς τὰς στήλας τοῦ «Φωτός», θὰ δημοσιεύωμεν ἐκ τῶν ἐργασιῶν ἐκείνων τοῦ Χημείου, ὅσαι ἢ ἐνδιαφέρον τοπικὸν ἔχουσι ἢ ἀπλῶς τὴν περιέργειαν νὰ κλαχεύσωσιν σκοποῦσιν.

Γενομένης ἀναλύσεως ἐπὶ δύο εὐρωπαϊκῶν ὀδοντοκόνων, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀγορᾷ πολυμένων, ἐλάβομεν τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

***

Α') Ὁδοντόκωνις Gellés Frères.

Τὸ χρῶμα τῆς ὀδοντοκόνου περιεχομένης ἐντὸς καλλιτεχνικοῦ καὶ κομψοῦ ἐκ πορσελάνης κυτίου ἦτο κιτρινότερον.

Ἐντίδρασις :	Ἀσθενῶς ἀλκαλική
Ἰδῶρ	7.524 °)
Ὄργανικαὶ εὐσίαι (τετριμμένος πιναπόσπορος καὶ φλοιὸι κανέλλας)	64.575 »
Κεκαυμένη μαγνησία	6.417 »
Πυριτικὸν ὄξύ	21,485 »

***

Β') Ὁδοντόκωνις Docteur Pierre

Χρῶμα	Κεραμόχρουν
Ἐντίδρασις	Ἀσθενῶς ἀλκαλική
Ἰδῶρ	6.414 °)
Ὄργανικαὶ εὐσίαι (φλοιοὶ κίνας, ρεζορσίνη καὶ σακχαρίνη)	85.000 »
Ἀνθρακικὴ ἀσβεστός	5.486 »
Μαγνησία κεκαυμένη	3.100 »

***

Ἐὰν αἱ κόνις αὗται ἐπιφέρωσι καταστροφὴν εἰς τοὺς ὀδόντας ἢ τὰ οὖλα, ἄς τό εἴπωσιν οἱ κ. κ. ὀδοντοῖατροὶ τῆς πόλεως.

Ι. ΒΑΜΒΑΚΑΣ

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΛΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ

Ἀριερούται τῇ ὑπὲρ τῶν
ἐθνικῶν δικαίων ὑπερμαχούσῃ
πατριωτικῇ Ἐταιρίᾳ «Ὁ
Ἑλληνισμός»

Πετάξε φαντασία μου σὲ ὄνειρα καὶ πάλι,
φτωχὴ μου λύρα τόνισε τραγουδιὰ πονεμένα,
τὸν ὕμνο τῆς Ἐλευθερίας ἡ Μοῦσα μου ἄς ψάλλῃ
καὶ φέρε ἀέρα τὸ σκοπὸ σ' ἀδέρφια σκλαβωμένα.
Φέρε τῆς λύρας τὸ σκοπὸ καὶ τὰ πικρὰ τραγουδιὰ
πέρα στοῦ Ὀλύμπου τὰ βουνά, σὲ χώρα σκλαβωμένη
ἐκεῖ ποῦ σ' αἶμα Ἑλληνικὸ φυτρώνει τὰ λουλούδι,
ἐκεῖ ποῦ σκλάβοι ἀδελφοὶ στεναίνουν πικραμένοι.
Φέρε τῆς λύρας τὸ σκοπὸ γλυκὰ ν' ἀντιλαλήσῃ
'στὰ δοξασμένα τὰ βουνά 'στ' ἀθάνατα λημέρια,
ὁ ὕμνος τῆς Ἐλευθερίας τοὺς σκλάβους νὰ ζυπνήσῃ,
νὰ ζώσῃ πάλι τ' ἔργατα στὴ μέση τὰ ξεφτέρια.
Καὶ νὰ βροντήσῃ ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ ἀθάνατο τουφέκι,
σκορπώντας σ' ὅλα τὰ βουνά φωτιὰ καὶ ἀστροπελέκι.
Μὰ ὄχι, ὄχι, ἤθελα, αὐτό μου τὸ τραγουδί,
πέρα στοῦ Ὀλύμπου τῆς κορφαῖς ἐγὼ νὰ τραγουδήσω,
ἐκεῖ ποῦ σ' αἶμα Ἑλληνικὸ φυτρώνει τὸ λουλούδι,
τὸν ὕμνο τῆς Ἐλευθερίας ἐκεῖ νὰ τὸν τονίσω.
Ναὶ! στοῦ Ὀλύμπου τῆς κορφαῖς ἤθελα νὰ πετάξω,
μὲ τὸ τουφέκι στὸ πλευρὸ στοὺς βράχους νὰ καθίσω,
'στὰ πικραμένα ἀδέρφια μας μὲ πόνο νὰ ἰφωναῶ,
καὶ ἀπὸ τὸν ὕπνο τὸ βαθὺ τοὺς σκλάβους νὰ ζυπνήσω.
Καὶ τὸ τουφέκι μου ἐκεῖ γλυκὰ ν' ἀντιλαλήσῃ
'ἀστροπελέκια καὶ φωτιὰ τριγύρω νὰ σκορπίσῃ
'Ἄλλ' ἄς τονίσῃ καὶ ἐδῶ ἡ λύρα ἡ φτωχὴ μου
ἕνα τραγουδί θλιβερό, τραγουδί πικραμένο
'στῆς σκλαβωμέναις χώραις μας μὲσ' ἀπὸ τὴ ψυχὴ μου,
μέσα βυθιστὰ ἀπ' τὰ στήθερα μου καὶ ἀπ' τὴν καρδίαν
[βγαλμένο

Τὰ σκλαβωμένα ἀδέρφια μας μὲ πόνο ἄς χαιρετίσῃ,
ἄς ψάλλῃ ἐν παρηγόρῳ εἰς τὰ δεινὰ τῶν ἡσάμα,
τοὺς μάρτυρας τῆς Ἐλευθερίας μὲ σέβας ἄς ὑμνήσῃ
καὶ τῶν ἡρώων τὸ σεπτὸν ἄς προσκυνήσῃ φάσμα.
Ἐκείνων ποῦ τὸ ὄνειρον ὁ πόθος κ' ἡ ἐλπίδα
ἦταν νὰ ἰδοῦν 'στὰ χρόνια τῶν Μεγάλῃν τὴν Πατρίδα.
'Ὀ! πάλι τὰ θυμήθηκα τὰ δοξασμένα χρόνια,
πάλι σ' ἐκεῖνα ἐπέταξε ἡ Μοῦσα ἡ φτωχὴ μου,
σ' ἐκεῖνα τὰ ἀθάνατα, σ' ἐκεῖνα τὰ αἰώνια,
ποῦ βρῖσκει τέρψι ἀτέλειωτη κ' ἐλπίδα κ' ψυχὴ μου.
Τοῦ εἰκοσίνεα τοὺς αἰετοὺς θυμήθηκα καὶ πάλι,
ποῦ ὅταν τὸν ὄρκον ἐδίδαν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν,
ὅταν ὁ Διάκος, Βότσαρης, ὁ Καραϊσκιὸς καὶ ἄλλοι
τίμιον αἶμα ἔχυναν μὲ θαυμαστὴν ἀνδρείαν.
'Ὅταν στῆς Κρήτης τὰ βουνά κ' εἰς τῶν Βαρρῶν τὴν

ἴσῃς νύκτες τοῦ Μεσολογγίου κ' ἐδῶ καὶ ἄλλου ἀκόμα
ἀπέθνησκον σιωπηλοὶ ἥρωες Τουρκομάχοι,
μὴ μόνον ἄκουες εὐχὴ νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ στόμα.
Εὐχὴ γεμάτη ὄνειρα καὶ πόθους καὶ ἐλπίδα
«Νὰ γίνῃ ὅλη ἡ Ἑλλάς μὴ ξακουστὴ Πατρίδα.»
Ποτὲ, ποτὲ δὲν ἤλπισαν οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι
ὅτι θὰ λήξῃ ὡς ἐδῶ τὸ δρᾶμα τῶν αἱμάτων,

οὐδὲ ἐπίστευσαν ποτὲ πῶς ἡ Ἑλλάς θὰ μείνῃ
ἐντὸς λωβίδος μικρᾶς γῆς καὶ ὀρίων στενοτάτων
Τὸ βλέμμα τῆς Ἐλευθερίας ποῦ ἐλάτρευαν ἐκεῖνοι
ἐμέτρα γῆς Ἑλληνικῆς εὐρύτερα τὰ πλάτη
κ' ἤλπισαν ἡ Ἑλλάδα τῶν μεγάλῃ πῶς θὰ γίνῃ
καὶ ὄχι ὡς ἀπλώθη σὺν νεκρὸς σ' ἕνα στενὸ κρεβάτι.
Νὰ ἔχῃ σύνορα στερναῖς ἀπὸ τὸν Ἴστρον πέραν
καὶ πέλαγα ἀπέραντα στῆς ἄλλης γῆς τὴν σφαιραν.
Ναὶ! νέτοίαν ὠεῖρεύθησαν ἐκεῖνοι τὴν Πατρίδα
καὶ μὲ τὸ ὄνειρον αὐτὸ ἐσφάλισαν τὰ μάτια,
μὲ τὸ πικρὸ χαμόγελο, μὲ τὴ γλυκεῖα ἐλπίδα
ἔχοντες μόνῃ συντροφιά τοὺς βράχους γιὰ παλάτιαν,
τὸ τιμημένο τους σπαθὶ τὸ μαῦρον καρποφύλλι
καὶ τῆς Πατρίδος τόνομα στὰ νεκρωμένα χεῖλη.
'Ἄλλ' οἴμοι! τ' ὄνειρον αὐτὸ, παρῆλθε, διελύθη
καὶ ἡ Ἑλλάς ὡς νήπιον μικρὸν ἐσπαργανώθη,
δὲν ἔχουν οἱ νεώτεροι τὴν φλόγα εἰς τὰ στήθη,
τὸ ἀνδρικό μας φρόνημα ἐσβεσθῆ, ἐνεκρώθη.
'Ἡ ἱερὰ καὶ σεβαστὴ ἐκεῖνων διαθήκη
ἐλησμονήθη σήμερον καὶ περιφρονημένοι
κοιμοῦνται εἰς τοὺς τάφους τῶν οἱ ἥρωες, ὧ φοικη!
αὐτοὶ ποῦ μ' αἶμα ἐπότισαν τὴ γῆ τὴ δοξασμένη.
'Ὀ! ποῦσθε ἄνδρες ξακουστοί, τιτᾶνες τοῦ ἀγῶνος,
ἡμᾶς τοὺς ὀπογόνους σας τοὺς νάνους, νὰ ἰδῆτε,
πόσον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μετέβλεπεν ὁ χρόνος,
ἐξ ἐντροπῆς στοὺς τάφους σας καὶ πάλι θὰ κρυβῆτε.
'Ἄνευ φωνῆς θὰ μείνετε, ἄλλ' ἄνευ καὶ ἐλπίδος,
ὅταν ὠχρὸ θὰ ἰδῆτε τὸ φάσμα τῆς Πατρίδος.
Συγγνώμην ὅμως, ὦ σκιαί, ἡρώων προγόνων,
μὴ φεύγετε μετ' ἐντροπῆς, μὴ μᾶ: περιφρονῆτε,
μὴ ἀποστρέφετε ἀπ' ἡμῶν τὸ πρόσωπον μὲ πόνον
καὶ τὴ γλυκεῖα Ἑλλάδα σας, ὦ! μὴ τὴν λησμονεῖτε.
Μὴν ἀπελπίζεσθε σκιαί ἔχει ἡ Ἑλλάς ἀκόμα
ἀπ' τὴν ἀθάνατη γενιὰ παιδιὰ ποῦ ἔχουν αἶμα,
κ' ἡ δάφνη δὲν ξεράθηκε 'στὸ δοξασμένο χῶμα,
ποῦ ἐφύτρωσε στὰ κόκκαλα σ' κάθε βουνὸ καὶ ρέμμα.
Στὸν ἐθνικὸν ὀρίζοντα ἀρχίζει ν' ἀνατέλλῃ
αὐγὴ πλατειά, ἀνέφελος καὶ τὸ σκοτάδι σβύνει.
Πόθους, ἐλπίδες καὶ ὄνειρα στὸ ἔθνος ἀναγγέλλει
καὶ ἡ γλυκεῖα Ἑλλάδα μας Μεγάλῃ πῶς θὰ γείνη.
'Ἐδῶ κ' ἐκεῖ Ἑλληνικὰ φυτρώνει λουλούδι,
τοῦ Γένους μας ἡ ἀνοιξὶς ἀρχίσει ν' ἀνοιχθῇ,
σ' ὅλα τὰ μέρη ἀντιλαλοῦν τὰ ἐθνικὰ τραγουδιὰ,
τὸ αἶμα ἀρχίσει θερμὸν στὰς φλέβας μας καὶ σφύζει.
Παντοῦ γελά ὁ οὐρανὸς, καὶ τὸ σκοτάδι σβύνει
τὰ στήθερα τὰ φιλότιμα τὸ αἶσθημα θερμαίνει,
παντοῦ ἀνάφτει στῆς καρδίαις τῆς φλόγας τὸ καμίνι,
καμπάνα Πασχαλιᾶτικῆ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σημαίνει.
Καὶ μόνον μὴ ἀναμένεται φωνὴ παλληκαρισία
νὰ πῆ 'στ' ἀθάνατα παιδιὰ «Ἐμπρός! γιὰ τὴν
Πατρίδα,
«Ἐμπρός! παιδιὰ ποῦ κρύβετε ψυχὴ λεονταρισία
«τῶν ἀδελφῶν νὰ σπάσωμε τὴν ἀτιμὴ ἀλυσίδα.»
Τὴν ἐθνικὴν σημαία μας κρατῶν ὁ Κωνσταντῖνος
θὰ πῆ μὴ μὲρα τὸ «Ἐμπρός!» καὶ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ
στῆς χώραις ποῦ ἐβλάστησε στὸ αἶμα μας ὁ κρίνος
καὶ στὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ θὰ πᾶν νὰ προσκυνήσῃ.
Τοῦ Κωνσταντῖνου ἡ φωνὴ παντοῦ θ' ἀντιλαλήσῃ
κ' ἡ ἐθνικὴ σημαία μας σὲ κάθε σκλάβαν χώρα,
μαζὶ μὲ τὴν Ἐλευθερίαν ἐκεῖ θὰ κυματίσῃ,
ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς κ' ἡ βλοσυρὴ φωνή.

Χανία 20 Μαΐου 1904

ΚΩΝΣΤ. ΔΙΓΕΝΑΚΗΣ

Είς εποχήν δεινῆς οικονομικῆς κρίσεως κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον ἡ Πύλη διέταξε τὴν εἰσπραξίν παρανόμων φόρων λαμβάνουσα ἐκ τῆς ἐγγείου παραγωγῆς 20' ἐπὶ τοῖς 1)00 ἀντὶ τοῦ νομίμου φόρου 10. Τὸ περιπλέον εἰσπραχθὲν οὕτω παρανόμως ἠναγκάσθη μετὰ τὴν συνολόγησιν τῆς εἰρήνης νὰ ἐπιστρέψῃ κατατεθέντος τοῦ ποσοῦ 120 χιλ. λιρῶν τουρκικῶν εἰς τὸ Κοινωφελές Ταμεῖον μὲ τὸν ὅρον νὰ δανείζῃ τοὺς γεωργοὺς ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν γεωργικῶν τάξεων. Ἄλλ' ὁ ὅρος οὗτος δὲν ἐξεπληροῦτο κατ' ἀκρίβειαν, διότι τὸ πολὺ τοῦ κατατεθέντος ποσοῦ διετίθετο χατηρικῶς εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις πρὸς ἰσχυροὺς. Ὅσαίς δὲ ἐδανείζοντο οἱ χωρικοὶ μὲ τὰς πολλὰς διατυπώσεις ἐκινδύνευον νὰ ἰδῶσι τὴν ἠγγυημένην των ἰδιοκτησίαν πωλουμένην καὶ τοὺς ἑαυτοὺς φυλακίζομένους. Ὁ Καρανοσκαφιδιώτης ποιητῆς μετὰ καρδιακοῦ πόνου θρηνεῖ ἐπὶ τούτῳ, πενθίμως καὶ οἰκτεῖρει τὴν κατάστασιν εἰς ἣν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ εὕρισκοντο τὰ δικαστήρια τῆς Νύσου φυλετικῶς δεκαζόμενα καὶ τὴν δικαιοσύνην στρεβλοῦντα.

Ἡ κάσσα τί ὠφέλεια τῶν γεωργῶν μας κάνει; καιρὸν, τιμὴν καὶ πρᾶγμα του. ὁ δανεισθεὶς τὰ
[χάνει
εἴκοσι μέραις ἀπερνοῦν νὰ πάρῃ χίλια ριάλια μ' ἔγγυητάς, ρεχένια του καὶ χίλια τόσα
[χάλια,
καὶ εἰς τὴν προθεσίαν του, ἂν δὲ τὰ προπλη-
[ρώνη,
κι' αὐτὸν καὶ τῆ κεφίλιδες ε' τῆ φυλακῇ
[τῆ χῶνι,
καὶ εἶναι αὐτὰ τὰ γρόστα τως, τοῦ Βασιλιᾶ
[τὰ δῶρα,
καὶ τὰ βαττοῦν μουτίριδες ὀθωμανοὶ ε' τῆ
[χώρα,
'σάν νὰ μὴ ἦταν χριστιανοὶ καὶ τιμοὶ καὶ
[ἄξι
γραμματισμένοι κι' ἱκανοὶ σὲ τάξι καὶ σὲ
[πρᾶξι,
μόνο μουτίδες κι' ἄπιστοι πιστοὶ εἰς τὸ ντι-
[θάνι
περίφημοι ἀνάποδα ἔση πέννα, ἔσθ μελάνι!

Μὴ καὶ τὰ δικαστήρια! ὁ Θεὸς νὰ μᾶς τὰ ζή-
[ση!
τέθοια βίσιανιστήρια δὲν βρῖσκονται ε' τῆ
[κτίσι!
καλὸς θὰ νὰ ἴσαι φωνιαλάς, νὰ ξέρης κι' ἀπὸ
[νόμους

νὰ σοῦ μπιτίσουν τῆ δουλειᾶ ὕστερ' ἀπὸ
[τρεις χρόνους'
τέσσερες χρόνους ε' τὰ Χανιά ἔχω νταβὰ καὶ
[στέκει,
μὰ θὰ τὸν χῶτω ἄλλῃγορα ε' τῆ μύτη τως
[τιρέκι.
ἂν κάμη τοῦρκος τὸ ταβὰ δίκιό 'χει χωρὶς
[ἄλλο,
ἂν τὸν ἐκάμη χριστιανὸς ἔχ' ἄδικὰ μεγάλο
ἂν ἔχη τοῦρκος ἄδικο πασχίζου νὰ τὸ κρύ-
[ψουν,
καὶ ἂν τὸ ἔχη χριστιανὸς, μεγάλα νὰ τὸ δεί-
[ξουν,
δικαιοσύνη αὐτὸ θὰ πῆ, δίκια ἰσονομία!
τὸ λύκο γιὰ νὰ συγχωροῦν νὰ τιμωροῦν τῆ
[μύγια,
πρόεδρο δὲν ἐκάμασι χριστιανοὶ κανένα,
'σάν νὰ μὴ ξέρου γράμματα, δὲν ἔχουν νοῦ
[γῆ πένα
καὶ ε' τὰ χουκούκ καὶ τιτζαρὲτ πρόεδροι εἶναι
[τοῦρκοι,
'ποῦ ξέρουσιν ἀπὸ γαμπᾶ πῶς γίνεται τὸ
[κιοῦρκι,
'ποῦ νοιώθουσι πῶς θὰ κριθῆ χριστιανὸς μ'
[ἰσλάμι
καὶ πῶς θὰ βγάλουν δίφορο τῆ κρίσις τὸ
[ἰλάμι,
νὰ λὲη νέσκε. μάλιστα, νὰ λὲη ὄχι, ὅτκε,
νὰ λὲη τὸ 'νὰ θέριζε καὶ τ' ἄλλο πέντε βόσκε,
γιὰτὶ πανεπιστήμια ἔχουν κι' ἀκαδημίας,
'ποῦ θὰ ζηλέψουν γλήγορα Ρουσσάις καὶ
[Ἄγγλαιοις,
νὰ στέλνουν νὰ σπουδάξουσι ντουμάνι καὶ κα-
[μῆνι,
'σὰ Χατζαράπα καὶ Φετᾶ, γῆ τὸ Μεμετεμίνη!
ἐβγήκεν ἡ ἀπόφασι; ἀπ' τὰ δυὸ πέντζια τὸ
[νὰ,
γιὰ νὰ μὴν ἐκτελεστῆ ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα,
καὶ πέρνουν διπλὸ ρεσίμο-ρεσίμο τοῦ ρεσίμου,
γιὰ σκάψιμο τῶ ἀσφρητλιας γιὰ κλάδεμα τοῦ
[θύμου.

Ο ΣΑΠΟΥΝΟΠΩΛΗΣ ΗΡΩΣ

(Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν)

Μ' εἶα μάτι καὶ μὲ εἶα εἰς τοὺς ὄλους τοῦ
[ταγᾶρι
Εὐτελῆς Σαπουνοπώλης εἰς τοὺς ὁρόμους τριγυ-
[ρίζει,
"Ἄγνωστο τ' Ἀποχωρώου τὸ ἀθόρυβο λεοντᾶρι
Καὶ κανεὶ τῆ ἱστορίαν τοῦ ματιοῦ του δὲν γνω-
[ρίζει.

Ὅτι τ' Ἄραβος ἢ λόγχη τοῦ τό ἔχει ἐξορύξει
Ὁ πτωχὸς Σαπουνοπόλης ἐνθυμείται ἀταξά-
[χως.

Ὅτι ἑκατὸ βρεβάρους ἔχει σφάζει, ἔχει πνίξει,
Δὲν ἤκουσθη νὰ καυχᾶται ὁ μυθώδης Τουρκο-
[μάχος.

Ὁ Ἡρωϊσμός ποτὲ του δὲν ἤκουσθη νὰ κο-
[μπάζη,

Νὰ ἐπαίρεται ἀφίνει τὴν αὐθάδη ἀνανδρίαν·

Ὁ πτωχὸς Σαπουνοπόλης σιωπῶν ἀναστεναίξει
Καὶ ὁ κάθε στεναγμός του διηγείται ἱστορίαν.
Διὰ ἱστορίας ὅμως ποῖος σήμερον φροντίζει;

Νὰ γοράσουν μόνον τρέχουν ἀπὸ τὸ Στραβο-
[μινώλη.

Μόνον ἐρωτῶσι ὅλοι πόσον ἔχει, κι' ἂν ἀφρίζει,
Καὶ τίς εἶν' ὁ πωλητὴς του ἀδικηροῦσιν ὅλοι.

Ὅταν ὅμως ἡ φωνὴ του δὲν ἀντήχει εἰς τοὺς
[δρόμους.

Ἡρωτῶντο μεταξύ των μὲ ἀνυψωμένους ὤμους,
Ἐνθυμῶμεν' αἱ γυναῖκες τὸ καλὸ σαποῦνι μό-
[νον,

Ὅχι τὸ σεμνὸ λεοντάρι τῶν λαμπρῶν Ἄπο-
[κορώνων.

Ἄμα ἔβλεπε ζωσμένον μ' ἀστράπας τὸν Ψη-
[λορείτην

Καὶ σεισμῶς τυραννοκτόνους συνταρανττοντας
[τὴν Κρήτην,

Ἄφου ἐσταυροκοπεῖτο τὸ σαποῦνι του ἐδώρει.
Κ' ἐσπευσμένως ὡς εἰς γάμον καλεσμένος ἀνε-
[χώρει.

Αἴφνης ἡ φωνὴ ἀντήχει τοῦ τυφλοῦ σαπουνο-
[πώλη

Εἰς τῶν Ἀθηνῶν τοὺς δρόμους καὶ ἐκ τῆς φω-
[νῆς του ὅλοι

Ἐννοοῦσαν ὅτ' ἡ Κρήτη ἔπαυσε νὰ πολεμᾷ
Ἄφου πάλιν ὁ Μινώλης τὸ σαποῦνι του που-
[λάει.

Κάθ' ἐξέγερσιν τῆς Κρήτης ἡ φυγὴ του εἶδο-
[ποίη'

Ἐπὶ εἰκοσαετίαν οὕτω πάντοτε ἐποίει
Ὁ Σαπουνοπόλης ἤρως, ἕως ὅτου μάτην ὅλοι
Τὴν φωνὴν ποθοῦν ν' ἀκούσουν τοῦ καλοῦ Σα-
[πουνοπόλη

Τῆς τιμιωτέρας δόξης, ἔπεσεν ὁ θιασώτης.
Ἐπεσεν ὑπὲρ Πατρίδος καὶ τῆς Πίστεως ἐκεῖ,
Ὅπου τὴν ἐλευθερίαν προσκυᾶ ἡ Ἀνθρωπό-
[της,

Ὅπου ἡ Ἐλευθερία αἰωνίως κατοικεῖ.
Σ' τῆς θεᾶς Ἐλευθερίας τὸν ἀστραπηδῶλον
[γέμον,

Ἄντι αἵτου πίνων αἶμα μὲ Βρασιδίον θυμὸν,
Ἐπεσε μονομαχήσας μ' ἀμετρήτους εἰς τὸν
[Βέμοι,

Ἐπεσεν εἰς τῆς Πατρίδος εὐφροσύνης τὸν Βέμον

ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΒΧΑΪΜ

Εἰπέ τις ποτὲ: «Ὅτι δὲν μὲ καίει, τοῦτο δὲν φυσῶ!» καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του χωρὶς νὰ τεῖνῃ χεῖρα βοηθείας εἰς ἐκείνον, ὃν ὤφειλε νὰ συνδράμῃ. Τοῦτο εἶνε ἐν ρητὸν, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ φιλάργυροι, οἱ σκληροκαρδιοὶ καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῦ εἴδους τούτου ἐφησυχάζουσιν, ἐὰν τὸ πνεῦμα δὲν ᾔηε πρόθυμον καὶ ἡ σὰρξ ἀσθεθῆς. Οὕτως ἐσκέφθησαν καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ Λευίτης, ὅτε ἀφῆκαν τὸν πτωχὸν νὰ κυλύηται ἐν τῷ αἵματι του καὶ ὄχροντο ἀπίοντες. Ἐσκέφθη οὕτω καὶ ὁ Σμαρείτης; Ἐσκέφθη οὕτω καὶ ὁ Χριστοφόρος Κολβχαΐμ ἐν τινι χωρίῳ παρὰ τῆς Duderstadt.

Ὁ Κολβχαΐμ ἦν πάμπτωχος καὶ δυσμοῖρος καὶ ἐπὶ πλέον διετέλει ἐν χηρείᾳ, εἶχε δὲ τρία τέκνα, ἅτινα πολὺ συχνὰ ἔλεγον αὐτῷ: «Πάτερ, πόσον πεινῶμεν!» Τοῦτο εὐχρίστως ἀκούει εἰς πατῆρ ἐὰν ἔχη ἄρτον ἀρκετὸν καὶ κάτι τί ἀκόμη, ἀλλὰ πόσον σπαράσσεται ἡ πατρικὴ καρδία, ἐὰν δὲν ἔχη τίποτε. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς λίαν συχνὰ συνέβαι-
[νον εἰς τὸν πτωχὸν Κολβχαΐμ.

Τὸ ἐπαίτεῖν δὲν ἠννόει οὗτος, ἀλλ' ἠννόει ὑποδήματα νὰ ἐμβελώνη, κοιλιάρια τῆς μαγειρικῆς νὰ ζέη, σάρωθρα νὰ δένη, καὶ ἄλλας τοιαύτας μικρὰς τέχνας νὰ ἐξασκῆ· τὰς τέχνας ταύτας ἐπιμελῶς μετήρχετο πάσας εἰς τρόπον ὥστε πεινρῶς μετὰ τῶν τέκνων του ἀπέζη· ἀλλ' εἰς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας του συνέβη αὐτῷ τὸ ἀκόλουθον:

Ὁ Κολβχαΐμ εἶχε ἕνα ἀληθῶς χρηστὸν φίλον, ὅστις ἐκαλεῖτο Φόλκμανν, καὶ ὅστις ἦν ἐν χηρείᾳ, ὡς αὐτὸς, εἶχε δὲ ἑπτὰ ἀνήλικα τέκνα. «Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει», λέγει ἡ παροιμία, καὶ «ἡ δυστυχία εἶνε ἡ καλλίστη κόλλη». Ὁ Φόλκμανν καὶ τὰ τέκνα του εἶχον ὡσαύτως ἐκ τῶν νηστησίμων ἡμερῶν τόσῳ πολλὰς, ὥστε αὐτόχρημα τῆ βρεῖαν τέχνην τῆς λιμοκτονίας θὰ εἶχον μάθη, ἐὰν τὰ δίδακτρα δὲν ἤθελον εἶσθαι ἀρκούντως βρεῖα. Ἀμφότεροι εἰ ἐν παθήμασιν ἀδελφοὶ ἦσαν μία καρδία καὶ μία ψυχὴ. Μίαν ἡμέραν ὁ Φόλκμανν εἶπεν εἰς τὸν ἐπιστήθειον φίλον του Κολβχαΐμ: «Ἐγὼ μεταβάνω εἰς Lauterberg· ἐκεῖ ὑπάρχει περισσοτέρα ἐργασία». Ἄμ' ἔπος, ἄμ' ἔργον, καὶ ἡ οἰκοσκευὴ δὲν ἀπῆτει πολὺ ἀγῶγιον. Ὁ Κολβχαΐμ ἠύχετο αὐτῷ πᾶν, ὅπερ δύναται νὰ ᾔ σωτήριον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πτωχὸς δὲν εὗρεν ἐν τῇ ξενιτείᾳ, οἷοτι οὗτος ἠσθένησε καὶ ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἐν Lauterberg ἔστειλαν τὰ πειναλέα τέκνα του ἐκεῖσε, ὁπόθεν εἶχον ἔλθῃ. Οἱ συγχώριοι τοῦ Φόλκμανν ἐσκέφθησαν ἐν τῷ χωρίῳ των: «Ὅτι δὲν μὲ καίει, τοῦτο δὲν φυσῶ!» καὶ ἀφῆκαν τὰ πειναλέα ὄρφνὰ νὰ τρέχουσιν εἰς τοὺς δρόμους. Ἄλλ' ὁ πάμπτωχος Κολβ-

χαίμ. ἔλαβε τὰ ἑπτὰ ὄρφανὰ τοῦ φίλου του ἐν τῇ μικρᾷ καλύβῃ του, ὡς ἴδια τέκνα, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς του, πλήρεις διαπύρων δακρύων, πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ στενάξας εἶπε: «Κύριε, Σὺ, ὅστις με ὀλίγους ἄρτους χιλιάδας ἐχόρτασας βεβήτησάν με καὶ μὴ μ' ἐγκαταλίπης!»

«Ὅταν τις φθάσῃ εἰς μεγίστην ἀνάγκην, ὁ Θεὸς εἶε ἐγγύτατα αὐτοῦ! Διότι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Κολθχαίμ εἶχε κάμῃ, περιῆλθε, εἰς γνῶσιν τῆς πρῶσικτῆς κυβερνήσεως, ἥτις καὶ ἐπεμψεν αὐτῷ 40 τάληρα ὡς πρῶτον βοήθημα· ἔστειλεν αὐτῷ ὡσαύτως εἰς θεοσεβῆς ἄνθρωπος ἀνωλύτως 10 τάληρα. «Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Φρειδερίκος Γουλιέλμος III ἤκουσε τὸ πρᾶγμα, ἐπεμψεν εἰς τὸν καλὸν ἄνθρωπον χρηματικὸν τι ποσόν, ἵνα δυνηθῇ ν' ἀγγρασίῃ ἐν μικρὸν κτήμα· ἐν ἑξῆς τῶν τέκνων τοῦ Φόλκμανν ἦλθεν εἰς τὸ ἐν Χάλλη ὄρφανοτροφεῖον, ὅπερ ὁ θεοσεβῆς Franke εἶχεν ἰδρύσῃ καὶ ὅστις δὲν ἔλεγεν: «**Ὅ, τι δὲν με καίει, τοῦτο δὲν φυσῶ!**»

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

Ἰπὸ
Ν. Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Δικηγόρου

ΤΟ ΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΠΟΓΕΝΝΑΣ

I

«Ὁ διερχόμενος τὸ χωρίον Π. κείμενον ἐν μῆξ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου, βλέπει καὶ σήμερον ἐτι ἐπὶ ὑψώματός τινος κειμένου παρὰ τὸ Νεκροταφεῖον, σωρεῖα πετρῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον τεθειμένων, ὅτε συμπεραίνει εὐλόγως ὅτι εὐρίσκεται πρὸ τάφου, καὶ τάφου μάλιστα χριστιανικοῦ, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐπὶ ὀγκώδους λίθου ὑπαρξίς μόλις διασωζομένου σταυροῦ, ὃν ἀτμοσφαιρικὴ ἐπιθρεια πολλῶν ἐτῶν κινδυνεύει νὰ ἀποσβέσασιν ἐντελῶς.

Καὶ τίς ἄρα χριστιανὸς, καὶ διατὶ ἐτάφη ἐκεῖ, ἐξω τοῦ κοινοῦ κοιμητηρίου; Κάποιον συμβάν θὰ ὑποκρύπτεται πάντως, καὶ ἀληθῶς τὸ μνῆμα τοῦτο ἔχει τὴν ἱστορίαν του, καὶ ἱστορίαν ἀρετῆς τραγικῆν καὶ συγκινητικῆν. Ἴδου αὕτη ὡς τὴν ἀφηγήθη ἡμῖν ὁ ἐπιζῶν ἐτι μπάραμπα—Θωμάς.

Ὁ Γεώργης ἦτο εἰς ἐκ τῶν καλλιτέρων νέων τοῦ χωρίου, ὑψηλός, λεβέντης, εὐφυής, εὐμορφοπαλληκάρη, καὶ ὠκυποδέστατος. Ἡ μήτηρ του ἡ χήρα Βασίλαινα, ἥς ἦτο μοναχογιῆς, τὸν περιέβαλε διὰ στοργῆς ἀπείρου. Ἐπάγγελμα εἶχε τὸ τοῦ ποιμένου, ἠλικίαν δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν 25 ἐτῶν ὡς ἀληθῆς ὀρσειβίος διέμενε τὸ πλείστον τοῦ χρόνου εἰς μαδάραν βόσκων τὸ ποιμνιὸν του, μόνον δὲ ὡσάκις ἦτο ἐρῆτῃ, κατήρχετο εἰς τὸ χωρίον, ἵνα μεταβῇ εἰς Ἐκκλησίαν. Ἰδὴ τὴν μάνα του, καὶ ἴσως καὶ τὴν Δοξανιὰ, ἦν παιδιόθεν, ἠγάπα καὶ μεθ' ἧς ἦτο λογοστεμμένος.

Ἡ Δοξανιὰ ἦτο κόρη τῆς αὐτῆς περιόπου ἠλικίας, ὄρφανὴ πατρός καὶ μητρός, ὀλίγον εὐειδῆς, πτωχὴ δὲ ὅπως καὶ ὁ μνηστήρ τῆς Γεώργης. Εἶχε χαρακτῆρα ἄστατον καὶ πανούργον, καὶ ψυχὴν οὐχὶ ἀγαθὴν, λέγουσι δὲ ὅτι διαρκούσης τῆς ἐν τοῖς ὄρεσι διαμονῆς τοῦ Γεώργη, ἔκαμνεν ἡ ἀπίστος τὰ γλυκὰ μάτια καὶ εἰς ἄλλους νέους τοῦ χωριοῦ.

Τὰ μάτια τῆς εἶχον ἰδιάζουσαν τινὰ λάμψιν, αἰγλὴν παράδοξον, μαγεύοντα μὲν ἐνίοτε, ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε ἀόριστον φόβον καὶ τρόμον ἐμποιοῦντα.

Ἐν Σαββατοβράδῳ ὁ Γεώργης περιχαρῆς κατέβη εἰς τὸ χωρίον.

— Καλησπέρα μάνα, εἶπεν, εἰσερχόμενος καὶ ἀποθέτων εἰς τὴν γωνίαν τὸ δίκαννον κυνηγετικὸν του ὄπλον μετὰ τοῦ δερματινοῦ ποιμενικοῦ σάκκου του.

— Καλῶς τοιε τὸν γυιὸν μου ἀπήντησεν ἡ ἀναμένουσα αὐτὸν γραῖα. Χαμήλωσε παιδί μου στὴν παραστιὰ.

— Ἐγὼ μάνα δὲν ἐργῶ, μόνο πεινῶ.

Ἡ Βασίλαινα εἶχε προπαρασκευάσει ἐγκαίρως τὸ λιτὸν δεῖπνον, ὅπερ παρέθηκεν. Ἐκάθισαν πρὸ τοῦ σοφρᾶ, ἐν ᾧ δὲ ὁ νεαρὸς ποιμὴν ἀπλήστως ἐτραγενεῖ ἡ μήτηρ του δὲν ἔπαυεν θεωροῦσα αὐτὸν μεθ' ὄμμα πληρῆς στοργῆς. Διαρκούντος τοῦ δεῖπνου, ὁ βορρᾶς ἐμαίνετο ἐξῶ, λεπτὴ βροχὴ ἤρξαντο νὰ πίπτῃ, ἠγγίξε δὲ τὸ τέρμα του, ὅτε ἐκρούσθη σφοδρῶς ἡ θύρα.

— Ποῖος νὰ εἶνε τέτοια ὄρα, εἶπεν ἀποτεινομένη πρὸς τὸν υἱὸν τῆς ἡ Βασίλαινα μικρὸν ἀνησυχήσασα.

Ὁ Γεώργης δὲν ἀπεκρίθη ἀλλὰ δι' ἐνὸς ἄλματος ὀρθωθείς, τὴν ἠνοιξε σφοδρὰ ἐκπληξίς ἐξωγαρήθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἰδόντος ἰστάμενον ἐπὶ τοῦ κατωφλίου δεκάετῃ παιδα.

— Μωρὲ Γιαννιῶ, ἀνεβόησεν, πῶς τὰ φῆκες τὰ ὄζα μεστὴ κακοκαιρία!

Ὁ ποιμενόπαις ἐφαίνετο συγκεκινημένος, ἤσθμικε πολλὴ καὶ διὰ φωνῆς ἠλλοιωμένης εἶπεν.

— Ἐκλέψαντα. Δὲν ἦσαν ἀποκολωμένοι, καὶ τὰ τυλίξανε τρεῖς ἀνομάτοι, καὶ τὰ λαλοῦνε κάτω στὴν ρεμματιὰ.

Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ ὁ Γεώργης ἔμεινεν ἐνεός.

— Καὶ ἐδᾶ; ἔκαμην περιφῆρων γύρωθεν τὸ βλέμμα.

Ὁ Γιαννιῶς μετὰ τὰ ἀποστάζοντα καὶ ἀχνίζοντα ἐνδύματά του, ἐνευε χαμῆς σιωπῶν, ἡ δὲ μήτηρ του ἀποροῦσα περὶ τοῦ παρακτέου ἠγόνοι τί νὰ εἶπῃ. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Γεώργης ἔλαβεν ἀπόφασίν τινα παρὰ τολμῶν ἐδράξατο τὸ ὄπλον του ἐβρίψεν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν δερματινὸν σάκκον του καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν θύραν.

— Ἐγὼ θὰ πηγαίνω νὰ ζετρέξω τὰ ὄζα, μόνο καλὴν τύκα. Πῆς τὴ μάνα καὶ στὰ Δαξανιῶ ὅτι τὴν ταχυὴν θὰ γιγύρω, γιγτι κατέγω ἡγῶ ποῦ θὰ τὰ βρῶ.

Ποῖν ἡ συνελθῆ ἐκ τῆς τροχῆς ἡ γραῖα, ἤκουσεν κλειομένην τὴν θύραν, τὰ βήματα τοῦ Γεώργη ἀπομακρυνομένου, ἀντηχοῦντα ἐτι ἐπὶ τοῦ λιθωστρώτου καὶ τὸν ὑπετὸν σφοδρυνόμενον καὶ πλήττοντα μεθ' ὀρηῆς τὸ δῶμα τῆς οἰκίας. Ἐτρεξε καὶ αὕτη πρὸς τὴν θύραν ἡ ἠνοιξε καὶ ἐφώνησεν, ὅση αὐτῇ δυνάμις καλοῦσθ αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ, πλὴν ματαίως, διότι ὁ Γεώργης, ταχεῖ βήματι βῆων, εἶχε κάμψῃ τὰς τελευταίας τοῦ χωριοῦ οἰκίας.

— Ἄγιε Νικήτα, καὶ φύλας μου τρε, εἶπε τότε, καὶ ἐρριφθῆ ἐμπλεως λύπης ἐπὶ σκίμπος.

Ἐκεῖ καταληφθεῖσα ὑπ' ἀόριστων φόβων καὶ ἄ,

παισιών προαισθημάτων παρεδόθη εις ζοφερούς διαλογισμούς.

Ἡ Βασίλαινα εἶχε προαισθητικόν, διότι καὶ τὸ τέλος τοῦ Βασίλη θανόντος ὑπὸ ἀνθρακας, προησθάνθη τρεῖς ἡμέρας πρὶν προσβληθῆ. Καὶ ἦδη ἡ καρδία τῆς ἦτο βαρεία, ἐβούρκωνε, καὶ ἀπὸ μικροῦ εἰς μικρὸν σιωπηλά δάκρυα ἐκυλόντο ἐπὶ τῶν ὑλακωμένων παρειῶν τῆς. Κάτι τῇ εἶπεν ὅτι κατὰ τὴν θυελλώδη καὶ ζοφεράν ἐκείνην νύκτα, ὁ υἱὸς τῆς διέτρεχε κίνδυνον ἀγνωστον. Καὶ ἀληθῶς τὰ προαισθήματά τῆς δὲν τὴν ἠπάτησαν. Τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἐκοιμήθη, τὴν ἐπιούσαν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἦτο ἀνήσυχος, οὔτε ἐγεύθη τι. Ἔμεινε μόνη, διότι ὁ Γλανὸς, τοῦ υἱοῦ τῆς τὸ παραχέρι, ἅμα τῇ αὐγῇ ἀνεχώρησε.

Παρῆλθεν ἡ Κυριακὴ καὶ ἡ Δευτέρα, καὶ αἱ ἀνησυχαί τῆς μὴ λαβούσης οὐδεμίαν περὶ τοῦ Γεώργη εἰδήσιν, ἠύξανον. Καθ' ἣν ὥραν ἠτοιμάζετο νὰ κατακλιθῆ, ἤκουσε ξυρομένην τὴν θύραν, καὶ ὕλακην, οἰονεὶ οἰμωγὴν κυνός.

Ὁ ἀράπης εἶπε, ταρχαθεῖσα ἐτι μᾶλλον, ἀνοίξασα αὐτήν. Πράγματι ἦτο ὁ ποιμεικὸς κύων τοῦ Γεώργη. Ὁ ἀράπης ἐδεικνύετο ἀνήσυχος, οὔτε ἐσκίρτησεν, οὔτε θωπείας ἐζήτησεν ὅπως ἄλλοτε. Εἶχε τὸ ὄμμα φλέγον, τὰ ὦτα καὶ τὴν οὐρὰν ὑψωμένην, συνεγῶς δὲ ὑπέγρυπεν ξέων διὰ τῶν ὀνύχων τοῦ τὸ ἔδαφος.

Τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπηύξησαν τοὺς φόβους τῆς. Ὁ λίγα λεπτά παρῆλθον, καὶ ἠκούσθησαν βήματα βαρεὰ πλησιάζοντα· τρεῖς ἄνδρες εἰσῆλθον βσταάζοντες ἐπὶ σανίδας ἕτερον, φαινόμενον ἀναισθητον, ὃν ἡ Βασίλαινα ἐμάντευσε. Τίς ἄλλος θὰ ἦτο ἐκτός τοῦ Γεώργη! Ἐβρηξε τότε γοεράς κραυγὰς, ἦνοιξε τοὺς βραχιονιάς τῆς καὶ ἐπεσε λιπόθυμος ἐπ' αὐτοῦ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΜΜ. ΒΟΥΤΡΑΟΥΜΠΑΚΗΣ

Ἡ ΟΡΦΑΝΗ

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΗ Ν. ΔΙΒΑΡΗ

Ἰατροῦ

Ἡ Μαγδαληνὴ, εἶχε γνωρίζει εὐτυχεῖς ἡμέρας, καὶ γευθῆ τῆς ἀνεκτιμήτου γαλήνης προνομοῦχου ἐστίας· ἡ μνήμη τῆς ἀνεκάλει, τὸ γλυκὺ παρελθόν, ὅπερ προσεπάθουν νὰ καταστήσουν ὅσον οἶοντε τέλειον ἀγαθὸν καὶ ἐξαφανισθεῖσαι, φεῦ! ὑπάρξεις.

Δὲν εἶχε παρέλθει πολὺς καιρὸς τῷ ὄντι, ἀφ' ὅτου οἱ γονεῖς τῆς, τὸ ἐσπέρας κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας, ἀφελῶς διηρώτων ἑαυτοὺς μὴ τυχόν ἢ περικυκλούσα αὐτοὺς εὐτυχία, ἦτον ὄνειρον!

Ἐπρεπε νὰ ἤκούε τις τοῦ πατρὸς, ἀπλοϊκῶς καὶ ἐμφύχως ἐκδιηγουμένου, τὴν ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ εἰσοδόν του, ὅτε ὡς μικρὸς ὑπάλληλος ἐκέρδαινε εἴκοσι δραχμὰς κατὰ μῆνα, ὅτε βασανιζόμενος ἐξ ἀπλήστου φιλοτιμίας ἐκυβέρνα τὸ μικρὸν του σκάφος, μετὰ θαυμασίας δεξιότητος, ἐπιδίδων καὶ μετεργόμενος ἐξ ἐρησίας εἰς νεότητα, καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὴν ὠριμὴν ἡλικίαν, ἐν μέσῳ τῆς διηνεκοῦς προαπισχο-

λήτσεως τοῦ νὰ προαχθῆ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, εἰς τρόπον ὅτε κατενίκησε πάντα τὰ καθ' ὁδὸν συναντηθέντα ἐμπόδια.

Ἡ Μαγδαληνὴ, εἶχε γεννηθῆ ἐν πλήρει τοῦ οἴκου εὐδαιμονία, τοῦ ἀκαταπονήτου τούτου ἐργάτου ὀψέ νυμφευθέντος, ὡς ἀνθρώπου εὐτυχοῦς μόνον ὄντος, ἐπιθυμοῦντος νὰ βλέπῃ περὶ ἑαυτοῦ, καὶ καλῶς συναίσθανομένου, πάσας τὰς ἄς ἡ οἰκογένεια τίκει εὐθύνας. Ἐπαρκῶς πλούσιος διὰ δύο ἄφρησε τὴν καρδίαν του νὰ ὀμιλήσῃ ἐλευθέρως πρὸ τῆς πενίας τῆς πεφιτημένης μελονόμενου του, μὴ ἀπαιτῶν παρὰ τῆς ὠραίας συντρόφου αὐτοῦ, παρὰ νὰ τῷ ἦτο πιστὴ, ὅπως ἦτο θελητικὴ.

Διὰ τοῦ· νεονόμενος, ἡ Μαγδαληνὴ εἶχεν ἀποθεωθῆ ἐν τῷ βῆθει τοῦ λίκνου τῆς. Οὐδεμίαν δαπάνη τοῖς ἐφάνετο ὑπερβολικὴ, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ τῆς μικρᾶς αὐτῶν θυγατρὸς. Ἀπὸ τῶν πολυτελεστάτων ἐνδυμασιῶν μέχρι τῶν θαυμασιῶν ἀθυρματιῶν, χωρὶς νὰ παραλείψωσι τὰ εὐχυμώτατα τῶν τραγημάτων ἡ Μαγδαληνὴ, ἐν τῇ αὐγῇ τοῦ βίου τῆς, εἶχεν ἀπολαύσει πάντα ταῦτα ἐν τῇ κλίνῃ ἀβροδιαίτου κορασίου. Ἀκολούθως δὲ τοῦ χρόνου ἐπιόντος ἡ ἀνατροφὴ τῆς ἀνετέθη εἰς ἀνεπιλήπτους διδασκάλους, εἰς πρότυπα παιδαγωγῶν, ὑπὲρ λίαν πεπειραμένων εἰς τὸν καθωραϊσμὸν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅταν κατὰ τὰς παύσεις τῶν μαθημάτων, οἱ γονεῖς ἐπανέφερον τὴν ξανθὴν κορασίδα εἰς τὴν ἐξοχικὴν ἐπαυλιν, ἠγάλλοντο καὶ ἀνεσκίρτου ἐκ χαρᾶς.

Ἄλλ' ἡμέραν τινὰ, αἰφνης ὁ πατὴρ, πεπλημμυρισμένος καὶ περισπωμένος ὑπὸ τῆς περικυκλώσεως αὐτὸν εὐδαιμονίας, μεταξὺ ἐκείνης, ἣν εἶχεν ἐκλέξει σύντροφον καὶ ἐκείνης ἦν αὐτὸς οὗτος εἶχε δημιουργήσει, ἐνεδύαζεν, ἔτρεμε βλέπων ἀποτόμως καταπίπτων τὸ εὐδαμον οἰκοδόμημα, ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐργασίας του.

Ἡμέραν τινὰ, φεῦ! ἡ ἐμπορικὴ πτώχευσις μεθ' ὅλων τῶν παρομαρτούντων αὐτῇ προσεκολλήθη εἰς τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου του ὡς πενθηρὰ σκέπη εἰς νενηκηνήν σημαίαν. Ἡ πτώχευσις ἦτον ἐντιμὸς μὲν, ἀλλὰ καὶ τόσον πλήρης, ὅτε ἡ ὑγεία του ἠλλοιώθη καὶ ἐντὸς ὀλίγου βαρεῖς ἀσθενήσας παρέδιδε τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πνοὴν παρακαλῶ, τὴν γυναῖκα του καὶ τὴν κόρην του νὰ τὸν συγχωρήσωσι, διότι τὰς ἐγκατέλειπε κατεστραμμένης.

Μεθ' ὃ διὰ τῆς ἐργασίας ἦν πρέπει σεβασμῶς νὰ χαιρετᾷ τις πάντοτε, ἀλλ' ἐτι περισσότερον ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει, θαρραλέως ἠγωνίσθησαν. Ὅπως ζήσωσιν κατεσκευάζον τριχάπτα ἐν τῇ μικρᾷ των κατοικίᾳ, περικυκλούμεναι ὑπὸ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας αὐτῶν εὐδαιμονίας.

Ἄλλ' ἡ χήρα, μείζονα ἢ κατὰ λόγον πεποίθησιν εἶχεν περὶ τῆς καρτερικότητος των, διότι αἱ ἀγρυνίαι, αἱ στερήσεις καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν αἰμάσσουσαι πληγαὶ αἱ βισκνίζουσαι τὸ πνεῦμα αἱ ἀναμνήσεις τοῦ χρεοῦ παρελθόντος, τὸ πᾶν εἶχε συνωμόσει κατ' αὐτῆς, τὸ δὲ μυστήριον τοῦ θανάτου, καὶ ταύτην ἐκ περιτροπῆς ἀπήγαγεν.

II

Ἡ Μαγδαληνὴ ἔμεινε μόνη, ἀλλ' ὁ χαρακτήρ τῆς ὀρφανῆς, ἦτον ὡς σιδῆρος καλῶς ἐστομωμένος, ἀφοῦ δ' ὡς εἰκὸς ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἀπελπίσθη, τάχιστα ἀνέλαβε τὸ ἀναγκαιοῦν διὰ τὸν βίον θάρρος· ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῆ τῶν ὀχληρῶν χειρωνακτικῶν ἐργων,

ἄλλως τε ἀνεπαρκῶς ἱκανοποιουμένων, ἐν οἷς οἱ ὠραῖοι καὶ νεαροὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ταχέως ἐφθείροντο.

Εὐκχαρίως ὄθεν τυχούσης ἀπὸ τριχαπτοποιοῦ ἐγένετο παιδαγωγός. Ἡ καρδιά τῆς ἐπαλλε τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πιστεύσασα εἰς ἀγγελίαν τῆς 4ης σελίδος τῆς φίλης Κ. . . . παρουσιάσθη παρὰ τινι κομήτῃ. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παρουσιάσεως ὑπῆρχον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς κομήτης τρεῖς προσλιπαροῦσαι παιδαγωγοί, ἀλλ' αὐτὴ μόνη ἠδυνήθη νὰ ἐνσπείρῃ τὴν συμπάθειαν, διότι ὅταν ἡ Μαγδαληνὴ εἰσῆλθε παρὰ τῆ μεγάλης κυρίας τετραγαμμένη, καὶ εἰς μάτην ζήτητοῦσα ν' ἀβρώσῃ τὰς συνήθεις ἐν τοιαύταις περιστάσει εἰσηγητικὰς φράσεις, ἡ κόμησσα ἄοιστα διετέθη ὑπὲρ τῆς νέας αἰτητῆρας ἐνοήσασα ὅτι αὐτὴ εἶχε περιπέσει ἐν ἀτυχίας καὶ διὰ γλυκείας φωνῆς προεκάλεσεν ἀπορρήτους ἀνακοινώσεις. "Ἄλλως τε τὸ ἀπολυτῆριον τοῦ ἀνωτέρου παρθεναγωγείου, ὅπερ τῇ ὑπέδειξεν ἡ νεάνις, δίπλωμα ἐνδεικνύων τὰς πολλαπλὰς καὶ καταλλήλους πρὸς διδασχὴν γνώσεις, συνετέλεσεν ὅπως ἀνευδοιάστως γείνη δεκτὴ ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς κυρίας.

Ἡλικίας δεκατριῶν ἐτῶν ἡ θυγάτηρ τῆς κομήτης ὀνόματι Μάρθα, ἦτον ἀφελὴς, πλήρης χαρίτων, εὐφυῆς, περιέργος καὶ ἀκόρστος γνώσεων ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὰ πράγματα ἦτον ἐπόμενον νὰ ἠκολούθουν τὸν φυσικὸν αὐτῶν ροῦν, τῆς μὲν Μάρθας βλεπούσης μᾶλλον φίλην ἠλικιωμένην ἐν τῷ προσώπῳ τῆς παραδειγματικῆς παιδαγωγοῦ, τῆς δὲ Μαγδαληνῆς ἀπολαύουσης τοῦ θεάματος τῶν ἀβρῶν μεγαλοφροσυνῶν, αἵτινες θὰ ἐξυγένηζον τὸ ἀφανὲς τοῦ πρώην τῆς βίου.

Ἄλλ' ὁ ἀμετάβλητος κίνδυνος διὰ νεκρὸν πλάσμα, ἰδίᾳ ἐν τῇ κοινωνικῇ ταύτῃ τάξει, καὶ καθ' ἣν κλίτῳ εὐρισκομένη ὑπεράνω τῶν ὑπηρετῶν, ἐντούτοις ἦτο ὑποβεβλημένη εἰς εἶδος τι ὑποταγῆς, ὁ ἀμετάβλητος ἐπικίνδυνος ἐγκεῖται εἰς τὸ νὰ ἦνε τις ὠραία καὶ νὰ ἀρέσκη.

Ἡ παιδαγωγὸς τῆς Μάρθας δὲν ἐβράδυνε νὰ παραγάγῃ τὴν καλῶς ματευομένην ταύτην ἐντύπων ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τῆς κομήτης, ἐνὸς κομψοῦ καὶ τετυφωμένου ἐπὶ τῇ ὠραιότητί του. Ὁ νεανίας οὗτος ὅστις μοι ὑπενήθymiεν φίλον μου τινὰ ἐν Ταγγανίφ, ἀνῆκεν εἰς ἐκείνην τὴν κατηγορίαν τῶν φρεινῶν ὀκνηρῶν, οἵτινες, ἐὰν ἐδαπάνων εἰς ὠφέλιμα, ὑψηλὰ, γενναῖα καὶ γόνιμα ἔργα τὸ τέταρτον μόνον τῆς ὑπὸ αὐτῶν καταβαλλομένης ὑπομονῆς διὰ τὴν σύνδεσιν τοῦ κόμβου τοῦ λαμιοδέτου τῶν, θὰ καθίσταντο ὄντα χρήσιμα.

Ἐμψυχοῦ εἰκὼν, ὡς ἐκεῖνας ἔβλεπε: τις εἰς τοὺς καταλόγους τοῦ συρμοῦ, εἰκὼν ζωσα, ἡ ἐδῶλιον αὐτοκίνητον, κενόσπουδος καὶ καλλωπιστῆς ὁ ζωηρὸς ὑποκόμης ἐσύναζεν εἰς τὰς λέσχας.

Οὐδέποτε ἀπουσίαζε τῶν ἵπποδρομιῶν εἰς τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος οἱ ἵπποι τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σταύλου ἐπεδεικνύετο ἐν μέσῳ τῶν κομψῶν διασκεδάσεων, ἐνθα εὐκόλως ἐπιτυχῆναν ἀπέκτησε τὸ χαρακτηρίζον αὐτὸν ἀλαζονικὸν ὕψος.

Τὴν πρώτῃν φορὰν, καθ' ἣν ἡ παιδαγωγὸς εἶχε συμμερισθῆ ἐν μέσῳ ἀριτοκρατικῆς ὑπηρεσίας τὸ οἰκογενειακὸν γέυμα, οὐδὲλλως ἠνωχλήθη ὑπὸ τοῦ βλέμματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἔξ ἀποστάσεως τὴν ἐπῆνε: διὰ τὴν διάχυσιν τῶν θεληγῆτρων τῆς, ἐν μόνον ἐβλεπεν ἐκείνη τὴν τύχην τοῦ πεπρωμένου ὅπερ

τὴν μετεφύτευεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ στελέχει τῆς πρώην εὐδαιμονίας μετριαζομένης ἐν ταυτῷ τῆς παρούσης δουλείας διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπικοινωνίας μετ' ἐξυγενησμένων καὶ ἐκλεεπτωμένων πνευμάτων καὶ εὐγενῶν καρδιῶν, ἦκιστα μὲν ἐνδιαφέρει αὐτὴν, ἐὰν ὁ ὑποκόμης Παῦλος περιωρίζετο ἐξ ἀνάγκης ἴσως εἰς τὴν σιγηλὴν ἢ μᾶλλον ἀφωνον ταύτην ἔκφρασιν λατρείας ἢ σεβασμοῦ, ἥτις ἀναχωροῦσα ἐκ τῶν ἰδεῶν τῶν ἐσφαλμένων του τὴν περιεκύκλου ὀλόκληρον.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

ΣΥΛΛΕΧΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ

ὑπὸ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Διευκρίνου

«Τ' ἀποφθέγματα ἀγράφου φωνῆς ἐστὶν εὐτοχηματα» Διογένους Λαέρτιος

Ἐὰν λάθῃ τις ὑπ' ὄψει, ὅτι τ' ἀποφθέγματα εἰσὶν ἡ σοφία τῶν ἀνθρώπων (i proverbi sono la sapienza degli uomini), παραχρησμά θέλει κατανοήσῃ πόσο σοβαρὸν ἔργον ἤθελεν εἶθαι ἡ συλλογὴ καὶ συστηματικὴ κατὰτάξις ἀπάντων, εἰ δυνατόν, τῶν ἀποφθεγμάτων. Ἡ τοιαύτη συλλογὴ ἤθελεν ἐπέχει ἐν πολλοῖς θεσιν συμβούλου σοφοῦ παρὰ τῷ κεκτημένῳ αὐτῇ. Ἄλλ' ἡ ἐπιχειρήσις τοιοῦτου ἔργου οὐ μόνον εὐχερῆς δὲν εἶνε, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἀδύνατος ἀποβαίνει.

Συλλογαὶ ἀποφθεγμάτων, καθ' ὅσον εἰςέσω, ἔχουσι γείνη καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' αἱ συλλογαὶ αὗται δὲν εἶνε συλλογαὶ οὔτε ἀπάντων τῶν ἀποφθεγμάτων, οὔτε τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν.

Ἡ παρῶσα συλλογὴ, πόρρω ἀπέχουσα τοῦ νὰ ἦ συλλογὴ τῶν πλείστων ἀποφθεγμάτων, περιέχει λίαν εὐχρησμά τοιαῦτα, ἄπερ, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας μελέτας μου συναντήσας ἐν Γαλλικοῖς, Ἰταλικοῖς, Γερμανικοῖς καὶ Λατινικοῖς συγγράμμασιν, ἀπέσπασα ἐξ αὐτῶν καὶ μετέφραξα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν.

- 1) Τ' ἀποφθέγματα τῶν ἀνθρώπων ἀποκαλύπτουσι τὰς καρδίας αὐτῶν.
- 2) Ἡ ἀνατροφή εἶνε εἰς τὸ πνεῦμα ὅ,τι ἡ κηχρῖότης εἰς τὸ σῶμα.
- 3) Ἡ ἡσυχία τοῦ πνεύματος εἶνε ὁ κολοφῶν τῆς εὐτυχίας.
- 4) Δὲν πρέπει νὰ ἐκπέρωμεν ταχέως οὔτε καλὴν οὔτε κηχὴν κρίσιν περίτινος προσώπου.
- 5) Ὁ ἐνῆρτος ἄνθρωπος λησμονεῖ εὐκόλως τὸ κακόν.
- 6) Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε σταθεροὶ οὔτε εἰς τὸν ἔρωτα, οὔτε εἰς τὸ μῖτος δὲν εἶνε σταθεροὶ ἢ εἰς τὴν ἀστάθειαν.
- 7) Τὸ συμπερόν, ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ δόξα εἰσὶ τὰ τρία ἐλκτῆμα τῶν πράξεων καὶ τῆς συμπεριφο-

ρᾶς τῶν ἀνθρώπων.

8) Ἡ ἐλπίς εἶνε τὸ ὄνειρον ἀνθρώπου ἐγγρηγορῶντος

9) Οἱ νέοι ἄνθρωποι πλανῶνται συχνά.

10) Οἱ κυβερνῶντες εἰσὶν ὡς τὰ οὐράνια σώματα, τὰ ὅποια ἔχουσι πολλὴν μὲν λαμπρότητα, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀνάπαυσιν.

11) Ἡ ὑποκρισία εἶνε ὁ σεβασμὸς, ὃν τὸ ἐλάττωμα ἀπονέμει εἰς τὴν ἀρετὴν.

12) Ὁ ὑπομένων νικᾷ.

13) Οἱ νέοι φίλοι δὲν εἶνε πάντοτε καλοὶ φίλοι.

14) Παρὰ τοῖς κοινοῖς ἀνθρώποις ὁ ἀριθμὸς τῶν φίλων αὐξάνει μετὰ τῆς περιουσίας· παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τῶν γραμμάτων ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν του γνωρίζει τις τὸν βαθμὸν τῆς ἐκτιμῆσεως, ἧς εἶνε ἄξιος.

15) Πολλάκις ὁ οὐρανὸς θά ἦτο ἄδικος, ἐὰν εἰσῆκουσε τὰς παρακλήσεις μας.

16) Ἄνευ φίλων δὲν εἶνε τις εὐτυχής.

17) Τοῦς τολμηροῦς βοηθεῖ ἡ τύχη.

18) Ὁ λέγων πολλὰ σφάλει συχνάκις.

19) Εἶνε σπάνιον νὰ συμριλιωθῶμεν μετ' ἀνθρώπου, ὅστις ἔτρωσε τὴν φιλοτιμίαν μας.

20) Ὁ ἄνθρωπος σχεδιάζει καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν καὶ ἀποθνήσκει χωρὶς ν' ἀπολαύσῃ τῶν σχεδίων του.

21) Ὁ χρόνος ἀνατρέπει πᾶν ὅ,τι ἐγείρει.

22) Δὲν ὑπάρχει μυστικόν, τὸ ὅποῖον ὁ χρόνος νὰ μὴ ἀνακαλύπτῃ.

23) Ἡ εὐθυμία εἶνε τὸ μέγιστον ἀγχθόν.

24) Ὁ ἥρωϊς θριαμβεύει κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὁ μέγας ἄνθρωπος θριαμβεύει κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ καθ' ἑαυτοῦ.

25) Ὁ κόσμος εἶνε πλήρης ἀγνωμόνων· ζῆ τις μετ' ἀγνώμωνων ἐργάζεται δ' ἀγνώμονας καὶ ἔχει πάντοτε νὰ κάμῃ μὲ ἀγνώμονας.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Η ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

Η ΓΕΝΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ

Οἱ γόνοι τοῦ οἴκου τούτου, οἱ ἐκ τῆς ἀνδρικήσ γραμμῆς, ἐβασίλευσαν ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1613 μέχρι τοῦ 1730, οἱ δὲ ἐκ γυναικίος γόνοι ἐξακολουθοῦντιν ἔτι κατέχοντες τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον. Ἡ καταγωγὴ αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς πκλαιὸν καὶ ἔνδοξον γένος βογιαρῶν, οὗ ἀρχηγέτης ἦ ὁ Ἀνδρέας Κοδύλας, ὅστις καθὰ μυθολογεῖται, κατήγετο ἐκ τινος πρίγκηπος τῆς Λιθουανίας, Weydewied, ὃς φημίζεται ὅτι ἐβασίλευσε κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα. Ὁ Ἀδρέας οὗτος ἦλθε τῷ 1341 ἐκ Πρωσσίας εἰς Μόσχαν, ἐνθα εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Συμεὼν τοῦ Ἀγεράχου. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρέου Φεδὸρ (Θεόδωρος), ὁ ἐπικαλούμενος Κόσκακ, ἀπήλασε μεγάλην ὑπολήψεω· παρὰ τῷ Δημητρίῳ Δονσκοῖ καὶ τῷ Βασιλεῖ Β' καὶ ἔσχε

πέντε υἱούς, ἐξ ὧν κατάγονται, ἐκτός τῶν Ρωμανῶν, αἱ οἰκογένεια Σούχοβο-Κολυλίν, Καλυτσέφ καὶ Σερεματιέφ. Ὁ ἔγγονος αὐτοῦ Ζηχχαρίας Κόσκιν ἀφῆκε δύο υἱούς τὸν Ζηχχαρίαν Ἰακωφστέρ καὶ τὸν Γιουρί, οὗ ὁ υἱός, ὁ βογιαρὸς Ρωμανὸς Γιουρεβίτς, ἀπεβίωσε τῷ 1543. Διὰ τοῦ συνοικεσίου τῆς νεωτέρας θυγατρὸς αὐτοῦ, Ἀναστασίας Ρωμανόβνας μετὰ τοῦ τσαρῶν Ἰβάν Βασιλιέβιτς τοῦ Β' τῷ 1567, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Νικήτα Ρωμανόβιτς μετὰ τῆς Εὐδοξίας Ἀλεξανδρόβνας ἡ οἰκογένεια τῶν Ρωμανῶν συνεδέθη διὰ συγγενικῶν δεσμῶν ἀμέτω· μετὰ τοῦ οἴκου τῶν Ρουρίκ.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἰβάν τοῦ Β' καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν διαδόχων αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ Α', υἱοῦ αὐτοῦ Βόρου Γοδουνώφ τοῦ ἀρπαγος τοῦ θρόνου, καὶ τῶν τεσσάρων Ψευδοδημητρίων, ἡ Ρωσσία ἐγένετο λεία ἀναρχίας καὶ συγχύσεως ἐπαυξησάσης ἐκ τῶν κατακτητικῶν σχεδίων τῶν βασιλέων τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Σουηδίας. Τότε λοιπὸν οἱ ἀριτοκράται καὶ ὁ κληρὸς, ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πύλων ἀνεβίβασαν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Μιχαὴλ Θεοδώροβιτς Ρωμανῶν τῆ 21 Φεβρουαρίου 1613, μειράκιον ἡλικίας 17 ἐτῶν, υἱὸν τοῦ μητροπολίτου τοῦ Ρωστώφ Φιλάρετου, ὃν ὤρισε διάδοχόν του ὁ τελευταῖος τῶν Ρουρίκ Θεόδωρος Βασιλιέβιτς. Ὁ Φιλάρετος ὃν ὁ Γοδουνώφ ἐβίασε ν' ἀσπασθῆ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ πατριάρχου Μόσχας καὶ ἐβόηθει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ οἰεξαγωγῇ τῶν δημοσίων πραγμάτων μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1634). Ὁ Μιχαὴλ πρίγκηψ ἀγαθὸς καὶ εὐμενὴς προσεπάθησε ἰά θεραπεύσῃ τὰς ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πληγὰς τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ ἀπεβίωσε τῆ 12 Ἰουλίου 1654. Διάδοχος αὐτοῦ ἦ ὁ υἱὸς του Ἀλέξιος Μιχαήλοβιτς, πολεμήσας ἐνδόξως κατὰ τῶν Πολωνῶν καὶ τῶν Σουηδῶν καὶ ἀποβιώσας τῆ 10 Φεβρουαρίου 1676. Ἐκ τῆς πρώτης συζύγου αὐτοῦ, Μαρίας Ἰλνίσκα Μιλοσλάφσκη κατέλιπε δύο υἱούς, τὸν Θεόδωρον Γ' Ἀλεξίεβιτς, πρίγκηπα ἐξόχων διανοητικῶν προσόντων, ἀλλ' ἀσθενῆ τὸ σῶμα, ἀποβιώσχηνα ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν τῷ 1682 ἔνευ ἀμέστων κληρονόμων καὶ τὸν Ἰβάν τὸν Γ'. Καταπατῶν τὰ δικαιώματα τοῦ ἡμοπατρίου καὶ ἡμομητρίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰβάν ὁ Θεόδωρος, εἶχεν ὁρίσει ὡς διάδοχόν του τὸν ἑτεροθλήτῃ ἀδελφόν του Πέτρον τὸν Α'. Ἀλλ' ἡ αὐτοκράτειρα Σοφία, ἀδελφὴ πρεσβυτέρα καὶ κηδευὼν ἐμφοτέρων ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Ἰβάν μετὰ τοῦ Πέτρου ὡς συμβασιλέως, αὐτὴ δὲ ὠνόμασεν ἐκυτὴν ἀντιβασιλίσσαν, τρέφουσα τὸ σῆδιον ὅπως καταλάβῃ τὸν θρόνον, ἀμκ δοθείσης τῆς πρώτης εὐκαιρίας· ἀλλ' αἱ προθέσεις αὐτῆς ἐματαιώθησαν, καθότι ὁ μὲν Ἰβάν παρητήθη ἐκουσίως, Πέτρος δὲ ὁ Α' κατέλαβε τῷ 1689 μόνος τὸν θρόνον. Πέτρον τὸν Μέγαν διεδέξατο τῷ 1725 ἡ σύζυγος αὐτοῦ Αἰκατερίνη ἡ Α'. ταύτην δὲ τῷ 1727 ὁ ἔγ-

γονος Πέτρου τοῦ Α' Πέτρος ὁ Β', τελευταῖος βλαστός ἐκ τῆς ἀνδρική; γραμμῆ; τοῦ οἴκου τῶν Ρωμανῶν, ἀποβίωσας τῇ 29 ἰανουαρίου 1730. Ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνῆλθε τότε ἡ θυγάτηρ τοῦ τελευταίου Ἄννα Ἰφενόφνα, εἶτα δὲ ὁ ἔγγονος τῆς ἀδελφῆ; του, Ἰβάν ὁ Γ'. Ἐκπτώτου δὲ τούτου γενομένου, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1741 ἡ Ἐλισάβετ Πετρίβνα, θυγάτηρ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς Αἰκατερίνης, ἀποθανοῦσα δὲ ἀφῆκε τὸν θρόνον εἰς Πέτρον τὸν Γ' υἱὸν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ἄννης Πετρόβ-νε, ἀποθανούσης τῷ 1728. Ἐκτοτε βρασιλεύει ἐν Ρωσίᾳ ὁ οἶκος Ὀλοταίν-Γοτόρπ ἢ Ὀλδεμβουργ Ρωμανῶν. Εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἀνήκουσιν ἔν ἑν λόγῳ Πέτρος ὁ Γ', δολοφονηθεὶς κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του (1762), ἡ Αἰκατερίνη Β' (1762—1796), ὁ Παῦλος Α' (1796—1801), ὁ Ἀλέξανδρος Α' (1081—1825), ὁ Νικόλαος Α' (1825—1854), ὁ Ἀλέξανδρος Β' (1854—1881) καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Γ' μέχρι τοῦ 1892. Ὅν ἀποθανόντα διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ νῦν Αὐτοκράτωρ Νικόλαος Γ'.

ΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ

Πρὸ πολλοῦ πολλὰ ἐγράφησαν ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημόνων, φυσιολόγων καὶ λοιπῶν ἀναφορικῶς τῶν ἐκ κληρονομίας προεργασμένων ὀργανικῶν καὶ φυσικῶν ἀσθενειῶν. Κατὰ τινα ἀνακρίνωσιν τελευταίως γενεμεμένη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σιαρρέν Ἰατροῦ τῶν Νοσοκομείων καὶ καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, μέγα βῆμα ἐγένετο πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος.

Εὐκόλως παραδέχονται ὅτι ἀφορᾷ τὸ κληρονομικὸν τῆς κλίσεως εἰς τὰ πάθη, ζυλοτυπίαν, μέθην κ. τ. λ. εἶνε πράγματι πάθη τῶν ὁσίων συχνότερον παρατηρήθη ἢ ἐκ κληρονομίας μετάδοσις ἰδίως, ὅταν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἀμφότεροι ὑπέκειντο.

Ἐν τούτοις δὲν εἶνε σπάνιον νὰ παρατηρηθῇ καὶ εἰς τὴν περίστασιν, ὅταν οἱ σύζυγοι ἔχουν ἐντελῶς διαφορητικὰς κλίσεις ὅπερ συνήθως συμβαίνει διὰ τὸν σχηματισμὸν, τὰ παιδία σχεδὸν εὐδεμίαν ὁμοιότητα ἔχουν μὲ τού; γονεῖ; των.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει καὶ πρὸ πολλοῦ συζητεῖται μεταξὺ ἐπιστημόνων εἶνε τὸ ζήτημα, εἰάν ἡ ἀσθένεια ὀργάνου τινὸς ἤτις ὑπῆρχεν εἰς τού; πρόγονους, δύναται νὰ φανερωθῇ εἰς τού; ἀπογόνους. Ὁ Κ. Σιαρρέν τῇ συμπράξει μετὰ τῶν κ. Δελμαρ καὶ Μουσιού ἔκαμε πλείστα πειράματα πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος εἰς τὸ θετικόν. Ἐλαβε θῆλυ ἐγκυμοσύνη, σκύλας, αἶγας, κονίκλους καὶ ἀνοίγων τὰς κοιλίας των ἐχάρασε καὶ ἐμόλυνε τὸ ἦπαρ, ἢ τὸ νεφρὸν παρετήρει δὲ, ὅταν τὰ μεμολυσμένα οὕτω θῆλυ ἔτεκεν, εἰς πλείστας περιπτώσεις τὰ μικρὰ των ἐγενεῖντο προσβεβλημένα ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἦπατος ἢ τῶν νεφρῶν συμ-

φῶνως μὲ τὴν ἀσθένειαν οἱ ἦς προσεβλήθη ἡ μήτηρ.

Ὁ κ. Σιαρρέν ἐξακολουθεῖ τὰ πειράματά του ὅπως δύνηθῃ νὰ προσδιορίσῃ τὸ μέρος τὸ ὅποιον ἔχει, ἕκαστον τῶν στοιχείων ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐν τῇ μεταδόσει τῆς ἀσθενείας ὑπάρχουσι πλείστα ζητήματα μεγάλου ἐνδιαφέροντος ἅτινα δὲν ἀμφιβάλλουεν ὅτι ὁ νέος καὶ ἔμπειρος καθηγητῆς θὰ δυνήθῃ νὰ λύσῃ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Κατὰ τὴν νεωτέραν ἀκριβῆ στατιστικὴν παρατηρεῖται ὅτι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1830 δὲν ὑπῆρχον σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εἰμὴ ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Τὸ 1860 πανταχοῦ ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρχον ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ Σερβίας πρὸς τούτοις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχον καὶ ἐν Καναδοῦν, Ἀντίλλας ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ ἐν Αἰγύπτῳ, Ἰνδίαις, Ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος ἠριθμοῦντο 284,000 χιλιομέτρων σιδηροδρομικαὶ, γραμμαὶ ἐν Εὐρώπῃ 403,000 χιλιομέτρων, ἐν Ἀμερικῇ (ἐξ ὧν 311,000 ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις) 18,000 χιλιομέτρων ἐν Ἀμερικῇ 61,000 χιλιομέτρων ἐν Ἀσίᾳ 25,000 χιλιομέτρων καὶ 25,000 ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἦτσι εἰς ὅλοκληρον τὸν κόσμον ὑπῆρχον κατὰ τὸ 1900 ἐν ὄλῳ 791,000 χιλιομέτρων σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀπέναντι 7,703 κατὰ τὸ 1840, 108,000 τὸ 1860 καὶ 371,000 τὸ 1880.

Ἐν Εὐρώπῃ διὰ 261,000 χιλιομέτρα σιδηροδρομικῶν γραμμῶν (τῶν ὁσίων ἢ δαπάνη εἶναι γνωστὴ) ἡ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς 365,000 φράγκων κατὰ χιλιομέτρον, ὥστε αἱ δαπάναι κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1900 ἔρθασαν εἰς 95 δισεκατομύρια φράγκων. Ἐνδιαφέρον θὰ εἶναι νὰ ἰδῶναι ἢ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν κίνησιν τῶν κεφαλαίων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν σιδηροδρόμων ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, τοῦλάχιστον ἀκριβῶς αἱ δαπάναι σιδηροδρόμου τινος μὴ γενομένης ἐν μιᾷ φορᾷ. Κατὰ προσέγγισιν ὅμως εὐρέθησαν οἱ ἐξῆς ἀριθμοί. Τὸ 1840, 1,700,000,000 φράγκων (σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης). Τὸ 1860 27,000,000,000 φράγκων. Τὸ 1880, 98,000,000,000 φράγκων. Τὸ 1900, 195,000,000,000. Ἐπὶ 900 δισεκατομυρίων κινητῆς περιουσίας κυκλοφορούσης εἰς ὅλον τὸν κόσμον οἱ σιδηροδρόμοι ἀντιπροσωπεύουν τὰ 2)5. Ἐν Γαλλίᾳ ἐντό; 30 ἐτῶν ἐγένετο 25,000 χιλιομέτρων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, πρὸς τούτοις δὲ ἡ Γαλλία ἐπρομήθευσε τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων κατὰ μέγα μέρος ἐν Ρωσίᾳ Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ.

ΓΝΩΜΑΙ ΠΑΛΑΙΑΙ

Υπάρχουσι πολλάι πλάναι, τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι γίνονται θύματα, διότι αὐταὶ ἐγεννήθησαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους ὧν ἡ ἀτελής φύσις αὐτῶν παραδέχεται ὡς ἀληθείας, τρέφεται μὲ αὐτάς καὶ συμβιοῖ καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐντροπᾷ ἐνουμίσου τὸν καθηγητὴν ὅστις ἐδίδασκεν ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκεται ἀριστερά. Ἄλλ' ἔλα τὰ κατὰ φύσιν ἢ κατ' ἐπάγγελμα στάδια ἀπαιτοῦσιν εἰδικὴν καὶ γενικὴν ἀφοσίωσιν διὰ νὰ ὦσιν ἀληθῆ καὶ δόκιμα.

Ὅλα τὰ πράγματα ἀπαξ κατασκευασθέντα ἢ παραχθέντα θέλουσιν συντηρηθῆναι, ἀφιέμενα μετὰ τὴν κατασκευὴν ἄνευ ἐπιβλέψεως καὶ ἐπιδιορθώσεως καταστρέφονται καὶ χαλοῦν, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν οἱ ἄνθρωποι νὰ μεριμνῶμεν περὶ τῆς συντηρήσεώς των. Ἄλλως ἀπόλλυται τὸ χρῆμα καὶ ὁ κόπος.

Πάντοτε ἡ μορφή συνεταιρίζεται τὴν ποιηρίαν, διὰ τοῦτο ἐλέπομεν τὸν κουτὸν πολλὰκις νὰ ἐπιτυχᾶν, τὸν ἄπειρον νὰ εὐδοκιμῇ καὶ τὸν συκοφάντην νὰ γίνεταί πιστευτός, ἀλλ' ἡ πείρα ἐξελέγχει ἐπὶ τέλους τοὺς τοιαύτους, διότι μετὰ πάροδον χρόνου θέτει τὰς βάσεις καὶ ἀφορίζει τὰ ἔρια ἐκάστης ὑπιθέσεως μὲ ἐπιστημονικοὺς ὅρους.

Ὅταν αἱ Ἄρχαι ὀλιγορῶσι τοῦ καθήκοντος οἱ πολλοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συνέργωνται νομίμως καὶ νὰ ἐκφράξωσι τὰς εὐχὰς αὐτῶν δεικνύοντες εἰς τὰς ὀλιγορῶσας ἀρχὰς ὅτι ἔχουσι ὑποχρέωσιν νὰ μὴ παραμελῶσι τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα, καὶ ὅτι ἡ ἀμέλεια γεννᾷ εὐθύνην ἣς μέλλουσι νὰ δώσωσι λόγον. Αἱ ἀρχαὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀκριβῆ ἀντίληψιν τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν.

Τὸ μαρτύριον τοῦ τύπου εἶναι ὁ πρῶτιστος παράγων τῆς ἀπαιτουμένης τροφῆς τῶν ἐλευθεριῶν οὐδὲν δὲ ἄλλο συντελεῖ τόσον εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἐξζητήτησιν τῆς ἐλευθερίας ὅσον ὁ τύπος. — Δυνάμεθα νὰ ἐξεύρωμεν νέαν μέθοδον ἀπολυτρώσεως, ἀλλὰ τὸ νὰ περιμένωμεν εἶναι ἕλπις ἀποκαρτέρησις.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑΙ

Πῶς καθαρίζονται αἱ ψήκτραι τῆς κεφαλῆς

Τρίβετε αὐτάς μόνον μὲ πίτυρον ὅπερ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀφαιρῇ τὰς παχέας οὐσίας. Ὅταν δὲ αἱ τρίχες τῆς ψήκτρας γεινώσι πολὺ μαλακαί, βρέχετε αὐτάς καλῶς μὲ ἀμμωνίαν καὶ μετὰ ταῦτα τὰς ξηραίνετε.

Πῶς τὰ κολλαρισμένα ἀσπύρρουχα γίνονται στιλπνά

Ὅταν βράσπητε τὴν κόλλαν σας, ἀντὶ κογιαρίου, ἀναμιγνύετε αὐτὴν δι' ἐνὸς ἀλειμματοκηρίου (σπερματσέτου). Ἡ ἐν τῷ κηρῷ ὑπάρχουσα στιλβωτικὴ ὕλη μεταδίδεται εἰς τὸ ἀμυλλον καὶ τὰ φορέματα σιδηρωνόμενα λάμπουσι.

Πῶς προφυλάττετε τοὺς καθρέπτας καὶ τὰ ἐπέχρυσα σκεύη

Οὐδὲν ἀηδέστερον τῶν ἀκαθαρσιῶν ἢ αἱ μυῖαι ἐναποθέτουσιν ἐπὶ τῶν κοτόπτρων ἢ ἐπιχρῶσων σκευῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ρύπου τούτου ἀλείφετε τὰ ἐν λόγῳ ἀντικείμενα δι' ἐλαφροῦ στρώματος σαφελοῦ.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

Κροκέται πατάτες

Καθαρίζετε ἡμίσειαν ὀκτὸν καλὰς πατάτας καὶ τὰς βράζετε μὲ ἀνάλογον ὕδωρ καὶ βούτυρον ἕως οὗ λυῶσιν εἰς πυκνὸν χυλὸν ὅποτε τὰς περνᾶτε διὰ σήτας πολὺ λεπτῆς. Τὰς θέτετε ἐντὸς χύτρας προσθέτουσαι ἄλας, πέπερι, ὀλίγον ἄλευρον καὶ ὀλίγον βούτυρον καὶ οὕτω ἀποστεγνώνετε ἐπὶ τῆς πυρᾶς τὸν χυλὸν ἐψήνουσαι αὐτὸν ἐπὶ 10 λεπτά. Ἀποσύρετε τότε αὐτὸν τὸν ἀφήνετε νὰ κρυώσῃ καὶ προσθέτετε 8 κίτρινα ὠῶν πλάττετε τὸν ἐπιπάσσετε μὲ γαλέταν κοπανισμένην καὶ τηγανίζετε μὲ ἄφθονον βούτυρον.

Καλαμάρια πανέ

Τὰ σχίζετε, ἀφαιρεῖτε τὰ κόκκλα αὐτῶν, τὰ ἐπιπάσσετε μὲ γαλέταν κοπανισμένην καὶ αὐγὰ καὶ τὰ ἐψήνετε μὲ τὸν βούτυρον.

Κολοκυθάκια παραγεμιστά

Λαμβάνεις μικρὰ κολοκυθάκια τὰ ὁποῖα βράζεις ἐντὸς ὕδατος καὶ ἄλατος. Ἀφαιρεῖς, τὴν ψῆξαν καὶ γεμίζεις διὰ τοῦ ἐξῆς μίγματος. Βρέχεις τὴν ψῆξαν φραντζόλας, ἐντὸς γάλακτος καὶ ἀναλίσις αὐτὴν καλῶς, προσθέτουσα δύο κίτρινα ὠῶν, πενήντην δράμια τυροῦ ἐξεσμένου, δέκα ἀμύγδαλα καθαρισμένα καὶ τριμμένα καὶ ὀλίγη κανέλαν. Ἀναμιγνύεις καλῶς πάντα ταῦτα, τηγανίζεις ἐντὸς ὀλίγου βουτύρου καὶ γεμίζεις τὰ κολοκυθάκια. Ἐπειτα θέτεις αὐτὰ εἰς καραβάναν μὲ τὸ ἀνάλογον βούτυρον καὶ στέλλεις εἰς τὸν φούρνον.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

Ὁραζὸν γλύκισμα

Ἐκλέγετε κυδῶνια στογγύλα. Ἀφοῦ ἀφαιρέσητε τὸν φλοιὸν, κόπτετε τὸ ἐπάνω μέρος χωρὶς νὰ τρυπήση, τὰ σκάπτετε καὶ τὰ γεμίζετε διὰ τοῦ ἐξῆς μίγματος: ἀμύγδαλα κοπανισμένα, ὀλίγον μέλι καὶ ὀλίγον βούτυρον. Τὰ σκεπάζετε μὲ τὰ τεμάχια ἄρινα ἀφνήσατε καρφίους ταῦτα περίξ μὲ γαρόφαλα, τὰ θέτετε εἰς ταψιὸν γάλκινον, τὰ σκεπάζετε μὲ 1/2 ὀκτὸν μέλιτος, μὲ τὸ ἀνάλογον νερὸν του καὶ τὰ ἀφήνετε εἰς τὴν φωτιὰ νὰ βράσωσι καλῶς. Ἐχετε γλύκισμα οἰκονομικὸν καὶ ὠραῖον.

Γλύκισμα τομάτας

Βράζετε ἐπὶ μίαν ὥραν δύο ὀκτάδας πρασίνας τομάτας μὲ δώδεκα ρίζας τσεντσεφύλλι. Περνᾶτε ἔπειτα τὰς τομάτας, διὰ καθαρᾶς ὀθόνης καὶ προσθέτετε εἰς τὸν χυμὸν τοῦτον, δύο ὀκτάδας ζαχαρέως, τὸ ἐξεσμένον ὄξυ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ξυλὸν τριῶν λεμονίων. Ἀφήνετε νὰ βράσῃ τότε μέχρις ἀποχυλώσεως. Ἐχετε γευστικώτατον πελτέν ἐπὶ πολὺ διατηρούμενον.

Γλύκισμα βυσσίνων

Κτυπάτε καλῶς 5 ὠὰ καὶ ἐντὸς αὐτῶν ρίπτετε φαρίναν ἕως οὗ σχηματισθῇ χυλός. Βάλλετε εἰς τὸ τηγάνιον ἄφθονον βούτυρον, χύνετε τὸ ἐν τρίτον τοῦ χυλοῦ καὶ ἀφοῦ τηγανισθῇ ἀναστρέφετε διὰ πινακίου ὅπως τηγανισθῇ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ἐπειτα τηγανίζετε καὶ τὸ ἕτερον τρίτον διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Ἐν τῷ μεταξύ τῶν οὕτω σχηματισθέντων πλακουτῶν θέτετε γλυκὸ βύσσινον ὡς καὶ εἰς τὸ ἐπάνω, μέρος καὶ τρώγετε εἰσέτι θερμὸν.

ΚΑΦΦΕΝΕΙΟΝ Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Το γνωστόν τουτο Καφενεϊόν ηνοιξε και λειτουργει από προχθές υπό την διεύθυνσιν του κ. Αντωνίου Μπιακή ανδρός πεπειραμένου ως ένασχοληθέντος εις τό είδος τουτο της έργασίας επί πολλά έτη, εκει εύίσκουσιν οι πελαται κρύα φαγητά και παντός είδους ποτά γνήσια και καλά, ως και πρόσθμεν περιποίησιν.

ΕΜΠΟΡΟΡΑΠΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΑΛΒΑΤΩΡ ΑΤΤΙΑ

Κείμενον παρά την πλατείαν Σανδριδανίου πρός την όδον Ποτιέ κάτωθεν της Δημαρχίας

Έν τῷ άνωτέρω έμποροραπτικῷ καταστήματι έκομισθησαν έσχάτως τά ώρεώτερα και στερεώτερα Άγγλικά και Γαλλικά ύφάσματα, κασμήρια, φασόνε κ. τ. λ. δι' ένδυμασιαι της χειμερινής έποχης κατάλληλα και άρμόζοντα δι' όλας τάς τάξεις της κοινωνίας. Τό άρχαιότερον τουτο κατάστημα είδοποιεί τό Σεβ. κοινόν ότι χάριν τῶν προσεγγίζουσῶν έστῶν έλαβε τό μέτρον πρός εύχαρίστησιν τῶν πελατῶν του να έκπέση την άξίαν τῶν ένδυμασιῶν εις άνεπιδέκτου βαθμοῦ συναγωνισμόν, και ύπόσχεται κομψήν και τελείαν εις την κατασκευήν έργασίαν.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΙ

Γαλάκτωμα του έλαιου του ήπατος του όνίσκου (emulsion à l'huile de foie de morue) μετά φωσφορικής ασβέτου και σόδας. Εύγευστον, άρωματικόν, έλαφρώς γλυκίζον, έχει την ιδιότητα να αναμιγνύεται άμέσως μεθ' όλων τῶν υγρῶν (ύδατος γάλακτος, οίνοπνευματωδῶν ποτῶν.)

Βεβαιότης ότι λαμβάνει τις πρόσφατον έλαιον του όνίσκου, καθόσον τό γαλάκτωμα τουτο άδύνατον να παρασκευασθῆ με παλαιόν έλαιον

ΒΟΛΤΑΪΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Ο Βολταϊκός Σταυρός ουδὼς είναι Ιατρικόν άπόκρυφον, διότι ή ενέργειά του έγκειται εν τῇ ήλεκτρομαγνητικῇ θεραπευτικῇ δυνάμει. Ο Βολταϊκός Σταυρός από πολλοῦ γνωστός ών, κατασκευάσθη από έτών υπό διάφορα σχήματα, έως ου καταρθώθη να επενεχθῆ τελειοποίησις, ήτις συγκεντροῦσα διπλάσιαν σχεδόν μαγνητικὴν δύναμι, εξισαστικὴν και εις τό σώμα του άσθενούς προσαρμοζομένην παρουσιάζει τον υπ' αριθ. 50703 Βολταϊκόν σταυρόν, υπαιρβαίνοντα κατά την ήλεκτρικὴν δύναμιν πάσαν την υπάρχουσαν όμοίαν συσκευήν.

Ο οὔτω αξιολόγως βελτιωθείς και διπλάσιαν σχεδόν ήλεκτρομαγνητικὴν δύναμιν κεκτημένος Βολταϊκός Σταυρός μετά της γνωστῆς αὐτου εύεργετικῆς ενεργείας είναι ο μόνος—και ουδεις άλλος εν τῷ έμπορείῳ άπαντῶν, τουθ' όπερ πρέπει να δηλωθῆ ενταῦθα ρητῶς άπαξ δια παντός—ο μόνος, λέγομεν, συνωδῶ τῷ νόμῳ υπ' αριθ. 50703 κεκυρωμένος.

ΓΝΗΣΙΟΣ εύρίσκεται μόνον παρὰ τῷ κ. Γ. Σ. απιρέρ, Γαλατῶ Γεωργιάδου Χάν, παρὰ πλεύρωσ του Τουνέλ.

Ο Βολταϊκός Σταυρός σύν τῇ Βολταϊκῇ μεθόδῳ επενοήθη υπό του δε Βούρκ, και έφηρομόθη εν τοίς νοσοκομείοις μετ' αλαθήτου σχεδόν άντισμότητος υπό του διασήμου καθηγητου Ρεκομιε εις άσθενείας, οίχι κι νευρικά, χρόνιοι ρευματισμοί, άρθίτις, νευραλγία, σπασμοί, ύστερισμός, κεφαλαλγία, άϋπνία, διατάραξις της όρέξεως, βύμβοι ωτίων, παλμοί καρδίας, άσθμα, κωλικόπονοι, όδονταλγία, ύποχόνδρια, σπασμοί νηπίων, ψυχ, αι χειρες και πόδες, ήμικρανία, κτλ. Ο Βολταϊκός Σταυρός έτυχε της συστάσεως της Αύτοκρατορικῆς Ιατρικῆς Ακαδημίας και επανειλημμένων τικητικῶν διακρίσεων, όφείλουσι δε

4000 και μ υ ρ ι ά δ ε ς ανθρώπων εις την χρῆσιν του Βολταϊκου Σταυρου και εν γένει του μαγνητισμοῦ την ανακτηθεισαν αὐτῶν υγείαν και σχεδόν πραγματικὴν παράυσιν των άλγηδόνων.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.— δια πρόσωπα μή άνήκοντα εις τό όρθόδοξον θρησκευμα, διατίθενται ήμισέληνοι.

Πωλοῦνται εις τό ήλεκτρικόν εργαστήριον του κ. ν. άδελφῶν Γ. Σαπιρέ

Όδός Γενῆ-Τζαμί, άπέναντι της οικίας Γκούμ Μπογδου, Σεβιλί Χάνι, Νο 13

Κωνσταντινουπόλι

Είς τό έν Χανείοις

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Πωλοῦνται

ΛΑΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Εκαστον Δραχ. 2.35

Επίσης δε και

Τά πεφημισμένα βερνίκια του έν Αθήναις έργοστασιου Κ. Γ. Κοτσαροπούλου.